

PrtHomoS

Stop@Bullism

Curriculum

This Leonardo da Vinci Partnerships' project is funded by the European Commission. The EC is not responsible for the content of the present curriculum and for the use done of this information material.

CONTENT

<i>1.1 THE PARTNERSHIP OF THE PROJECT</i>	<i>4</i>
<i>1.2 THE OBJECTIVES OF THE PARTNERSHIP.....</i>	<i>5</i>
<i>1.3 THE RESULTS OF THE RESEARCH.....</i>	<i>6</i>
<i>2.1. WORK IN NETWORK.....</i>	<i>7</i>
<i>2.2. MODULES OF INTERVENTION</i>	<i>8</i>
<i>2.2.1. THE STUDENTS.....</i>	<i>8</i>
<i>2.2.2. THE PARENTS.....</i>	<i>9</i>
<i>2.2.3. THE TEACHERS.....</i>	<i>10</i>
<i>2.3. COMMUNICATION BETWEEN DIFFERENT MODULES</i>	<i>10</i>
<i>3.1. KEY ASPECTS.....</i>	<i>11</i>
<i>3.2. FOR CHILDREN BEING BULLIED.....</i>	<i>11</i>
<i>3.3. FOR PARENTS OF CHILDREN BEING BULLIED.....</i>	<i>12</i>
<i>3.4. FOR TEACHERS AND SCHOOLS.....</i>	<i>12</i>
<i>3.5. USEFUL ADDITIONAL READING IN ENGLISH.....</i>	<i>13</i>
<i>4.1. ADDITIONAL INFORMATION ABOUT BULLIYNG BACKGROUND INFORMATION IN PARTNER COUNTRIES.....</i>	<i>13</i>
<i>4.2. Italy.....</i>	<i>13</i>
<i>4.3. Bulgaria.....</i>	<i>18</i>
<i>4.4. Estonia.....</i>	<i>23</i>
<i>4.5. Turkey</i>	<i>26</i>

The concept of a curriculum is to make teachers, parents, educators and operators more skilled to face the problems of Bullying and Cyber-Bullying in the course of their professional activity and to help the young victims to overcome possible aggressions, was born by the collaboration of *Italian, Bulgarian, Estonian and Turkish partners* of the European **Leonardo da Vinci Stop@Bullism project** from 2009 to 2011.

It reflects the cooperation process between people and trainers experienced in the sector. In all participating countries are involved educational organizations engaged in the discussions and the realization of the curriculum.

The results reflect their participation.

The program tries to capture what has been seen how the essence of good practice, reflection and theory, besides what has been learned through the discussions between partners and workshops accomplished.

1.1. THE PARTNERSHIP OF THE PROJECT:

Each organization has brought its own specific competences inside the partnership to work with a specific target for the attainment of the objectives of the project:

Prhomos Association is a non-profit association founded in June 2008. Prhomos works for sustaining the people well-being through the permanent learning and consultancy services. Prhomos generally trains the social operators, educators, parents, teachers and all those people that, in the educational sector, work with people with particular demands (people with mental disorder, with psychological problems, with risk of social exclusion and so on). Prhomos promotes projects such as: Parenthood education, teachers training, social operators training, born out, support to students with problems at school and so on.

Estonian Survival Society is a non-profit organisation that was formally founded in November 2001.

This organisation has been working for almost 10 years with target groups of young people and children with "special needs". This includes young people of schools with "special needs" (students with difficulty of studying, behavioral problems). For this target group, the project theme of scholastic bullying and violence is particularly remarkable. The statute of the society is to develop the ability of survival in all of its forms. And – to fight and to survive to the scholastic bullying – it is also a way of survival, from an individual point of view.

DIA-SPORT Association was founded in 1995 in the city of Sofia, Bulgaria as a non-government organization. Principal areas of activity: professional formation and adult education; social integration of disadvantaged groups of the civil society. The principal objective of the Association is to develop an activity socially rewarding through the management for the carrying out of researches and studies; the development of the human resources, the promotion of the moral and cultural values, as well as the civil society, the improvement, the quality, the accessibility, the efficiency of the education, the training, social and the cultural level of all people, promoting the social integration and the realization of every individual; to increase the health of the society and the environmental culture to strengthen the physical and mental health of the population.

Menderes Town Education Directorate

There are 4000 primary and secondary schools and 10 000 students in the district of Menderes. Bullying is an important problem among students. Bullying affects students' achievements and must be prevented through an intervention. It is important to train parents, teachers, and advisors of orientation to prevent bullying.

1.2. THE OBJECTIVES OF THE PARTNERSHIP:

- To share and exchange experiences, points of view, opinions and best practices on the different educational approaches that teachers can use with their students in order to prevent and face bullying and cyber-bullying,
- To look for the "state of the art" about bullying and cyber-bullying inside the partner countries, the way each institution faces the reality and tries to prevent it in schools,
- To create awareness among teachers and operators about today's importance of the new technologies to enhancement the Cyber-bullying – Pros/Cons
- To use an experiential/laboratory learning approach (workshop) in order to learn from each others to face the violence in schools and to provide practical advices to teachers on the prevention of bullying and cyber-bullying,
- To share and exchange educational experiences in the national and international level among teachers of different schools

In this context, the work of the project has been built during these years: each partner has conducted a research, workshop with adults and students, seminars and groups of discussion in their own country, which defined the state of the art about Bullying and Cyber-bullying in school and in different social realities.

1.3. THE RESULTS OF THE RESEARCH

Regarding to the results of this work on a joint basis between all states involved, is possible to call any kind of bullying behavior with PHYSICAL and EMOTIONAL ATTACK.

The majority of the interviewed persons answered that the typical characteristics of the bullying aggressor are ARROGANCE and AGGRESSIVITY.

The results of the questionnaires that have been analyzed about the meaning of Bullying have different shades in each country:

Italy - prevarication

Turkey - emotional attack

Bulgaria - effect on the personality

Estonia - verbal and physical abuse

In these answers there is a mixture of concepts of Bullying: some countries define bullying as the physical and psychical violence while others define this violence as just psychical or just physical.

The impression is that some countries as Italy and Bulgaria have a conception of bullying more centered on the moral and verbal misbehavior, while some other countries like Turkey and Estonia have a conception of bullying more centered on physical misbehavior. These results correspond to the form of misbehaviors that teachers meet with great frequency in each country.

In Italy, Bulgaria and Estonia, it seems that bullying misbehaviors happen more frequently in schools, in the corridor, but also in the families, so for these countries there is a conflicting vision about the place where bullying takes place: partly in schools and partly out of schools. On the other hand in Turkey there is a clear idea that bullying takes place out of school.

In all the four countries a clear symptom of the victim of bullying is shyness, introversion, silence, fear, quietness. On the other hand the characteristic of a typical bullying aggressor is mainly for all the four countries, arrogance and aggression.

The impression is that among all these answers, there is a common "fil rouge" that in any case bad behaviors from some students could be the cause of bullying in classroom and somehow, this is because of the absence of control of teachers in class.

In all countries teachers declared to be personally concerned about the cases of bullying they came across.

In order to resolve the problem, teachers propose different solutions in different countries:

To involve the classes with more dialogue, family training and organization of seminars, more control from parents and specialists, concentrate the attention to help teachers and police and organization of training/seminars.

So each country thinks that the solution is to create a help from the class, that involves families/parents, government/specialists and the organization of some training/seminars.

For teachers, the dialogue with the students seems to be the best solution to face the problem and involving the parents of the students seems to be crucial in most of the countries.

First of all, these countries consider that it is more important to involve the parents of the bullying students in the problem and then to talk to the interested students with the finality to make them more aware.

Talking about the concept of Cyber-Bullying, in all countries the majority of teachers know the word "Cyber-bullying". Teachers define it as a traditional Bullism but experienced through the Internet.

The reason why Cyber-Bullying takes place on the net is most of all because of the unconsciousness on the way youngsters use the internet and also because there is lot of anonymity on the Internet and impunity. If compared with traditional Bullism it is more anonymous and implicates more violence.

Cyber-Bullying is a problem that concerns most of the teachers in all countries.

The point of view of teachers of all partner countries, the necessary actions required to resolve this problem is "to make students more aware of this" and "involve more the parents of bullying students in this phenomenon", this has also been done by few teachers when they had to face this problem in person.

2.1. WORK IN NETWORK

Based on what we observed and analyzed, it is useful to propose a plan of action structured on different levels, involving different segments of the population concerned, and could be an important resource in terms of communication.

We believe it is necessary to act on several fronts, our proposal foresees the necessity to face the actions of prevention, with a precocious intervention and

the recovery to different levels with different methodologies for different recipients.

The type of work proposed to be **developed throughout the scholastic year**, that can be a tool for continuous monitoring of the state of social relations inside the school, is an effective way of sharing issues and a good presupposition to find a common solution.

2.2.1. THE STUDENTS

Inside the group is possible to plan a working class which **promotes the exploration of the topic** in a free way so that students can share personal stories and episodes on the theme of bullying **identifying the role of the victim and persecutor** underlining the emotional components involved in different experiences.

Placing themselves in **first person** (even using the methodology of active **role-playing**) the students can reach a great competence of empathetic character that will help them to understand the point of view of other people.

Role-playing games allow students to experience some emotions that they are not aware of and understand the reasoning behind certain human behaviors.

This aspect is not only relevant to bullying, but is an effective method of **construction of an alphabet emotional** behavior that makes young people more aware of situations in different relationships.

It is appropriate reading passages in which they confront the **dynamics of bullying in school context** to promote a change in what the young people who often have little empathy for those affected by violence.

Watching movies on the theme of bullying allows the **creation of discussion** groups where is possible to analyze the different characteristics and behavior of the characters, allowing the students to have an important reflection on the consequences of **"violent acts" that can create emotional difficulties** even serious existential problems.

The **narrative dimension** is the primary tool in the management of groups which essentially creates a working **protocol based on sharing the emotional aspects** and the recognition of prejudices related to the topic.

Many students have told episodes experienced in elementary school where they have been object of bullying or have seen situations of bullying acted on schoolmates.

Many students think that in cases of bullying you should not intervene on behalf of other people not to take risks. For this, is necessary a preventive intervention that highlights the **civil responsibilities** that everyone must have towards his similar.

In a climate of acceptance and sharing, the students bring with trust their own reflections that are often very deep and interesting.

Role-playing games allow students to experience some emotions that are not aware and can understand better the motivations behind some human behaviors.

The identified techniques have been proposed considering the class group, in sections excessively numerous and in particularly vivacious groups it is important to use more involving **methodologies that can capture the attention** of the participants. It's possible to use several techniques, e.g. divide the class in subgroups and propose to each one to share a different work, in plenary session, about the characteristics of that group.

2.2.2. THE PARENTS

The family besides being the nucleus where the style of behavior and the structure grows, can even become the nucleus where the style may change to become more functional and appropriate.

The quality of relationships between parents and children, the educational values but also the patterns of behavior transmitted in the family develop a crucial role for a repeatable way of behavior at home, at school and with contemporaries.

Regarding to bullying in its whole, the **active involvement of parents in the family and in school** is a fundamental resource and fundamental ally for whoever operates in an educational dimension.

It's important to put parents able to intervene and **implement communication strategies** to understand better the situation of their children and promote the process of empathy (the ability to put themselves in someone else's shoes and explore the world with their own eyes) essential to stem the flow. It's more productive start with the resources and the difficulties of families, allowing them to grow and implement tools to overcome the difficulties.

It's necessary therefore find a model of parental involvement in a perspective of prevention and non-emergency.

The **discussion groups** must take place at **regular intervals** during the whole year, representing a resource to prevent bullying and other states of uneasiness, aimed to develop social skills such as recognition and communication of their emotions and their points of view.

We are able to create these groups both at school and at extra-school circle, depending on the context, the only **way of verbal communication or exploration of emotional experiences** through the structuring of laboratories where is possible to happen "corrective emotional experiences" by developing the knowledge of senses as the main vehicle of emotional qualities.

2.2.3. THE TEACHERS

Many teachers are in the position to have to manage the group class only as a problematic area and not as a resource where they can create a relational core to promote wellness and a sense of mutual trust.

Inside the class group often can emerge roles more or less manifested.

Sometimes, to assume a role compromises the ability to show others parts of it, and maybe it is not approved by the others: bullying is part of this matrix and to promote a social change is necessary to intervene in the class.

We imagine a class that becomes **the place where we can discuss emotions and problems**, where conflict is recognized as an element that characterizes "normal" relations and requires skills of constructive criticism, mediation and negotiation to reach a satisfactory solution. There's therefore the objective to educate and feel good together, which also means educate to face conflict situations that can become an opportunity to grow as individual and for the group.

It is also essential that teachers must be involved in **regular discussion groups conducted by trained personnel**, where they can find moments of acceptance, exchange and comparison, the narrative of what happens through the work with students. In this way, the guidance and the supervision of experienced personnel can be a guide to face an immediate solution for difficult feelings and situations experienced in real time.

It's necessary for the work with students and parents, that the figure of the teacher must be a **useful reference to affect a connection** joint.

2.3. COMMUNICATION BETWEEN DIFFERENT MODULES

Participants are invited to share (from reports made by trainers) the results of the individual work, and in particular:

- Parents explain their own difficulty inside **sharing groups** about the issue; often they have lacks of communication with their children when there are incidents of bullying. Parents can talk about emotions through some stories of themselves or from the literature.

The group of parents can appreciate the opportunity to work in teams and share with others the problem related to the role.

- The **teachers working groups** that shared the issue with trainers can divide theoretical analysis of methodological tools used to embark the problem.
- The students complement the work done through a comparison with the adults and trying to understand their point of view on the experience of

bullying.

It's possible to create a **table of comparison in which different points of view must be listened and accepted** where is possible to identify an important active confrontation between the parties, allowing the **construction of a "network"** to protect those affected by bullying.

Other possible tools used:

- ✓ **Creating a network** that connects the reference adults and young people to support those ones affected by bullying (possibility to establish a counseling office).
- ✓ **Creating a documentation center** where adults and youngsters can read about testimonies regarding this subject.

The objective is also to create a **center that collects movies, documents, readings and anything that can be useful to face the issue effectively.**

This documentation center can also be useful to other schools or people who are interested in this work.

Inside the Documentation center, youngsters supervised by teachers, can create films – this theme can be use as a track in the various meetings.

This work could **implement the level of empathic communication between students and adults** and give responsibility to youngsters through a "creative game".

3.1. KEY ASPECTS

In order to focus on all the protagonists involved, it is important to consider some key aspect to manage a situation:

3.2. FOR CHILDREN BEING BULLIED

- Never ignore bullying. Instead, refuse to engage and refuse to respond to the bullies' provocation.
- Learn to recognise bullying as soon as it starts. Early recognition is the key to a successful outcome.
- Recognise that your have a **right** not to be bullied, harassed, assaulted or abused.
- Understand that the accusations, allegations, criticisms, taunts etc that the bullies make are **all false** and are a projection of the bullies' own weaknesses, shortcomings, wrongdoings and failings. Whilst the accusations often contain a grain of truth, that grain of truth is there to fool you into thinking the whole accusation has validity, which it does not. The bullies' have criticisms, allegation, accusation, taunts etc have **no validity whatsoever**. It is important to understand this.

- Keep a diary of everything that happens. Keep the diary in a safe place.
- You may feel shame, embarrassment, guilt and fear. This is normal, but misplaced. The bullies stimulate these as part of trying to control you. Overrule these feelings.
- Tell a trusted parent immediately and formulate a plan of action. Get hold of leaflets, pamphlets and books on dealing with bullying at school. Knowledge is power.

3.3. FOR PARENTS OF CHILDREN BEING BULLIED

- Many children suffer bullying at school. Do your research on bullying *before* the bullying starts.
- Don't expect your children to tell you they are being bullied; bullies intimidate their targets into staying silent with threats of violence which they will carry out.
- Talk to your children about bullying, explain the dynamics, and tell them to tell you as soon as it starts. Tell them you will always discuss things with them first and agree courses of action before doing anything.
- Learn to recognise the signs of your child being bullied ... damage or loss of clothes and possessions, school avoidance, changes in speech patterns, changes in sleeping patterns, changes in diet, changes in academic performance, secretiveness, uncommunicativeness, bed wetting, sullenness, changes in routines, etc.
- .If you've taken all necessary steps and the school hasn't dealt with the bullies, it may be time to think about legal action. Any school which forces children to endure bullying (by failing to deal with bullies and by failing to expel them) might be prosecuted.

3.4. FOR TEACHERS AND SCHOOLS

- Ensure that your anti-bullying policy is effectively implemented and not just gathering dust on the shelf.
- Take a proactive approach to bullying, not a reactive one which will be too late.
- Do you know how much bullying there is in your school? Have you undertaken any surveys?
- Create a whole-school ethos such that bullying is regarded unambiguously as unacceptable behaviour.
- Ensure that the climate is one of inclusion and support where all pupils feel a sense of belonging and well-being, not one of exclusion and isolation where pupils live in a constant state of fear.
- Ensure that all children understand what bullying is, and where and why it takes place.
- Empower pupils to take action to stop bullying.
- Teach assertiveness. People spend 80% of their working life interacting with fellow human beings and it's a mystery why interpersonal skills and assertiveness don't appear on the school curriculum.

3.5. USEFUL ADDITIONAL READING IN ENGLISH

How to combat child bullying and tackle bullying at school

<http://www.bullyonline.org/schoolbully/tackle.htm>

Peaceful Schools International: Celebrating peaceful schools around the world

<http://peacefulschoolsinternational.org>

How to deal with school bullies?

<http://www.wikihow.com/Deal-With-School-Bullies>

Bullying at school and online

<http://www.education.com/topic/school-bullying-teasing/>

Stop school bullying

http://www.kzoo.edu/psych/stop_bullying/

School bullying on Wikipedia

http://en.wikipedia.org/wiki/School_bullying

4.1. ADDITIONAL INFORMATION ABOUT BULLIYNG BACKGROUND INFORMATION IN PARTNER COUNTRIES

4.2. Italy

"A student is object of actions of bullying, or is victimized or transgressed, when it is exposed, repeatedly during the time, the offensive actions are implemented by one or more companions" (Olweus 1996).

"A behavior of "bully" it's a kind of action that deliberately seeks to harm or damage, is often persistent, sometimes can last for weeks, months and even years and it is difficult to defend those who are victims of it. The basis of the most overpowering behavior is an abuse of power and a desire to intimidate and dominate" (Sharp and Smith, 1995).

The action of the bully towards the victim is made in deliberate and repeated way. To talk about bullying is not enough when happens a single incident of injustice among students, but it has to establish a relationship that can become chronic and create defined roles: the role of the person who suffers because of the overbearing (the victim) and whom instead causes the perpetual suffering (the bully). Bullying always implicates an unbalance in terms of strength, but this term should not be used with two companions with the same physical force or psychological when they quarrel or argue. Bullying is when there is an asymmetry in the relationship (Olweus, 1996).

Bullying among Italian teenagers is losing ground even though a growing percentage of those who consider 'coward or a spy' who report being victims of bullying, or worse, of those who consider the bully as 'just a guy'.

- Family loses credibility, according to the photograph taken by the Italian Society of Pediatrics (SIP) on the behavior of youngsters between 12 and 14 years.
- This confirms the 'weakness' of the family: the parental influence on many decisions that can affect their children's lives is less than what the young people consider reasonable.

The youngsters, in fact, think that parents should influence more about the decisions of the sport to practice, attend the school and other choices

- Only for the dietary habits and for leisure-time the influence of mom and dad is higher than adolescents think is correct. The percentage of those who consider that parents give 'too few' rules, grows from 9.5% to 13.6% with a peak of 23.7% in the South.
- Finally, decreases in general, than in previous years, the trust that young people have in 'institutional' figures like police, teachers, doctors, judges, politicians (the last rankings).

Following some recent incidents occurred in schools, the National Council of Psychologists has underlined the need for a correct assessment of interventions in scholastics contexts.

"Frequently for victims and aggressors there are treatments leading to the modification of their behavior - says Giuseppe Luigi Palma, President of the National Council - this is restorative that can be considered a resource for an approach that must be taken into the organizational system where the "damage", the school system occurs.

Many acts of violence are commonly due to a deviant behavior and juvenile delinquency that requires a response by means of a multi-level analysis that can provide an effective and necessary help.

The psychology through its knowledge of human behavior of individuals, groups and organizations, also allows institutions to understand that the psychologist can be a resource not only for teachers but even for the entire school organization".

Bullying is a phenomenon affecting the asymmetries of power, used by individuals or groups to oppress their contemporaries, a new interpretation of the phenomenon in a constructive way to highlight the asymmetry of power between teacher-students, not to abuse, but build a sense in the school context and the role that everyone has in it.

The interventions that psychologists can offer are aimed to amending the rules and the "climate" of schools. These are interventions of proven effectiveness adopted by psychologists in almost all schools of the Western world.

Psychological intervention, moreover, also collaborates in the organization and especially in school, with study, attention and care of the psycho-social dynamics of community life, as well as the programming of the psychological processes involved in the dynamics of teaching- learning and the individual and collective participation in education of the social life.

"Italy, according to this theme - says President Palma - is culturally underdeveloped comparing to the majority European countries. The presence of psychologists in schools, as a stable figure, is inexplicably still a utopia".

1. Legal framework

Currently in Italy, even if there are and there have been numerous episodes of bullying (in schools of inferior and superior degree) doesn't exist a specific law against crimes of bullying.

Partly bullying is compared to mobbing.

We can consider bullying:

- insults, offenses and teasing
- defamatory rumors and false accusations
- racism
- criticism without motive and excessive control
- petty theft
- extortion
- threats
- private violence
- aggression and/or violent games
- personal injury
- exclusion from the game
- beating up
- damage to other people's things

The criminal offenses that can be configured are many:

- beatings and injuries, if they leave traces, more or less serious consequences
- damage to property, damage
- offenses, insults and defamation
- threats
- teasing

Types of damage:

1. material damage suffered (physical or moral sufferance)
2. biological damage (damage to the physical and mental integrity)
3. existential damage (damage to the person, to his existence and quality of social life, damage to the image and the protection of personal development)

If the bully is an adult can be prosecuted personally.

However, if a minor is involved with him so are teachers, parents and the school administration.

If the bully is minor:

The blame is his, of the teachers (who have the duty to supervise youngsters), of the school administration (which has the duty to ensure there is a supervisor) and of their parents (who have the duty to educate their sons).

The Article 2046 of the Civil Code sets a fundamental rule for cases of bullying, according to the article, anyone who practices a detrimental fact responds only to the extent that it is able to understand the scope and significance of his conduct, because of the state of incapacity can't result in his own fault.

Even a minor, if in full command of his mental faculties, can answer for his acts of bullying, along with parents and school.

Bully is often a minor so, in many cases is expected that someone will take the responsibility to respond for him. Bullying is often endorsed with excessive tolerance of some professors and of the education that families give to their children.

Technically this is:

- "*culpa in educando*" negligence or fault of parents in the education;
- "*culpa in vigilando*" negligence or fault of teachers in education and supervision;
- "*culpa in organizzando*" the organization does not allow schools to monitor and to control the behavior of students (including e.g. counseling office).

"*Culpa in educando*" of parents:

The custody of minor children to the school and to teachers do not exclude the responsibility of parents for unlawful acts committed by their children.

Article. 2048, paragraph declares: "The father and mother, or guardian are responsible for the damage caused by illegal facts of the non-emancipated minors or by persons subject to protection, living with them."

The custody to third party exonerates the parents only to ensure the presumption of "*culpa in vigilando*".

"*Culpa in vigilando*" of school (but also "*culpa in educando*" and "*culpa in organizzando*"):

The student enrolled in a school, has the right to receive adequate, proper and timely training and the school has a clear obligation to ensure all this to prevent unlawful acts that disturb or prevent the proper exercise of that right.

Teachers may be retained responsible but the school will pay the compensation. The students and parents, as holders of the right to educate and instruct their children, have the right to receive the education with the right-duty to education and training.

Is therefore the school that has to pay damages caused by the teacher during the exercise of his profession within the institution and during working hours.

"*Culpa in organizzando*" in school organization:

Supervision should be provided within the school and therefore outside the classroom. The direction of school must ensure that students are adequately supervised at all the time where they are located within the institution itself. The organization can't prevent the school bullying, e.g. the ad hoc offices, counseling and so on. This can also be considered fault of the organization - "culpa in organizzando".

2. Government measures

In 2006 the Minister of Education Giuseppe Fioroni, realized general guidelines and national actions to prevent and combat bullying:

The purpose of this Directive is to prevent and combat bullying, physical or psychological violence, strengthening the role of teachers, school managers and the technical staff and assistants:

- The responsibility to find space to address the issue of bullying and violence is entrusted to all subjects (teachers, pupils, parents) through an effective collaboration in the educational enterprise to develop students' positive values and consistent behaviors with the school educational institution.
- Each school will have the task to seek for the most appropriate strategy and effective to citizenship education to prevent hardship, a task that may be reflected in the POF, the fundamental document of the autonomous schools.
- The directive proposes also a strategic plan to combat this phenomenon, to be implemented at all levels.
- At national level, providing a communication campaign and diversified information, addressed to all interested subjects, that foresees actions focused for every degree school, respecting the characteristics that distinguish the evolution of students, both as it regards to increased awareness of the phenomenon and the transmission of messages bearing an explicit acceptance of bullying among students.

In 2009 the Minister of Education Mariastella Gelmini, organized an intervention program that included:

- Install cameras inside and outside the schools to monitor students and discourage them to undertake the increasingly frequent acts of bullying
- an educational project to beat bullying: there is a background work to be done that invites teachers and principals to devote a great effort
- do a careful evaluation of students behavior
- there must be more rigorous measures to value the behavior of students, with the votes that affect the promotion and the presence of failure of the conduct
- families should be involved in a more continuous way

4.3. Bulgaria

The topic of school violence is very of the day. Nowadays this question arises with particularly high acuity. Society is shocked by the sharp increase in aggressive acts of the pupils in some cases end in extremes. Unfortunately aggression in schools is increasing more and more. The media constantly flooded us with information on the topic. Violence in Bulgarian schools is growing, it is apparent to all, and the society must respond. Students violence over student, attacks on teachers, violence against students by teachers, damage to school property - all these are problems affecting not only Bulgaria but worldwide. And precisely because it becomes commonplace, there is a risk violence in school to increasingly accepted as "normal thing" and those over which it exercised, to live in constant fear. School violence has several manifestations. It may be bullying and abuse, physical abuse, beatings, sexual violence, even aggression, with the use of weapon.

What is the statistics in Bulgaria?

In recent years appears a worrying trend of increasing cases of sexual violence against children. The biggest group is of children between 14 and 18 years /48%/ , which are followed by children aged 7-13 years /33%/ and those between 2-6 years /19%/.

Aggression in school as a percentage:

- The percentage of abusers in the class has nearly 4 per cent.
- Nearly 60% of abusers have problems with justice, since they are out of school and 40% tend to relapse dangerous.
- The odds of violence in school in the country are between 25-27% on average 20% in Europe.
- Much of the problem of bullying comes from parents who set their children to return to the violence.
- 25 per cent of children go with fear every day to school.
- At least 30% of children entering first grade ready - with aggressive models
- The number of suicides of school-age children - every year lose about two classes- 60 children.
- Voltage and constant aggression among students create the future "losers" in society- some of them are violator, another- victims. The most common form of violence between students is related to the attacks, insults, irritation, spreading slander and gossip, set the other children against the victim and not allowed taking of somebody's goods.
- Nearly 25% of third graders recognize that insults, slander and lies candid about them on the Internet are part of everyday life.
- 54% of students had witnessed violence and aggression in entertainment places discos and computer rooms.
- Every 10-th child is a subject of bad intentions.
- 70% of Bulgarian students recognize that their school was a case of aggression, while 55% have personally been subject to violence.

Statistics of January 2011 by calling the National helpline for children shows that children are seeking advice and solution to family problems, share of physical, mental abuse or neglect by parents or their relatives.

A total of 56 alerts were for violence, while with 6 of them it comes to sexual abuse.

In January 2011 experts have held consultations in 1018 and made 21 signals for children at risk with the department of Child Protection. These signals are physical and mental abuse, neglect or exploitation of children for begging.

During the same month in 35 calls children have shared that in the moments where they feel that there is no solution for their emotional or family problems they thought about suicide.

Most 664 children have sought advice relating to emotional problems-difficulties in relationships with peers, conflicts between friends, romantic problems, such as unrequited love, anxiety, low self-esteem, followed by violence and family problems. The trend of about 80% of calls comes from teenagers and 48% boys and 52% girls.

Factors that make the greatest impact on children come from families - 82.2 percent. More significant are: lowered parental control, family crisis, lack of family relationship problems, impaired emotional ties, lack of love and attention to child alienation, frustration of parents, parental incompetence, low parental capacity, unmet needs children, low culture and lack of interest, excessive freedom of the children a bad example of parents, too high demands and expectations of children and many others.

- Media and Internet -41.7%
- Society as a whole – 36,8%
- Personality and psychological factors- 22.9%
- Factors related to school – 20.4%
- A friendly and informal environment – 14.7%

Factors associated with leisure- 5.4% (not enough extracurricular activities, alcohol and drugs as the norm for leisure, visiting discos and nightclubs, etc)

Types of violence

Physical violence, psychological violence, sexual violence, sexual exploitation; ignore; cyber-bullism.

Internet is the most popular "nanny" of children in our country. Statistics show that kids spend at least 3.5 hours per day online. Weekend time reaches 5:00, and the worst is the situation during the holidays when teenagers sit in front of the monitor for at least 6 hours. The most preferred time for surfing for young people is between 17h and 24h, which in turn raise the issue of parental control.

According to psychologists **cyber-bullism** occurs in their home schools and spread very quickly. Ten year old already know him, but it is likely to be found even among the smaller. In the fourth and fifth grade there was a slight decrease of virtual aggression to about 15%, probably because of the extended interests of children. But in the seventh grade it increased twice and reached 30%.

Violence in the network has grown by 7% in 2010. Over the same period the number of children who are considered as a victim, increased from 21.1% to

28.4%. As aggressors or perpetrators of cyber-bullism already are recognized 29% of students. Nearly 80% of them claim that violence occur regularly in school threats via the Internet is modest.

Almost one third of violence among students is now in cyberspace, hidden behind anonymity and indifference, but equally painful.

According to a **research by UNICEF and the Society of Psychologists in Bulgaria**, 23% of students aged 10-14 said that they have been subject of cyber-bullies at least once during the last academic year.

In 14 years old **nearly one third of bullying at school becomes through mobile phone and Internet.**

13% of the students confessed that they used cyber-bullies against another person at least once in the last year, and 3% say that they are going to do it every week.

The most common forms of cyber-bullism are: **release of gossip in social networks** (56% of the cases); **offensive call over GSM** (56%), **threatening SMS's** (49%), release obscene or false pictures (39%) and others.

Programs and examples to combat violence

1. Each year the State Agency for children Protection has worked with 1500 cases of violence.

- 77.6% of these cases concern domestic violence
- 35.7% of those children who State Agency of Children Protection worked with are victims of physical violence
- Most cases of violence against children are in Sofia.

2. Campaign "See them' hear them, tell!"

Although no studies on the percentage of parents who use physical force while bringing up their children, cases of violence can be argued that fear of educational purpose is existing practice in the Bulgarian family. Sometimes, as available statistics show the scenario is more dramatic and the result leads to serious injury to a child, and even death. When tragedy is a fact, often it appears that many people knew that the child is abused, but nobody has taken any emergency measures. While children are completely dependent on their parents, they feel helpless when experiencing family violence and can't seek protection. Therefore, in many cases children's safety depends on other adults. With the campaign "See them, hear them, tell!" Appeal for the immediate reaction from adults when they realize that there is physical violence against a child.

3. What it is a "School without Violence"?

The project "School without Violence" is the Bulgarian version of the most effective anti-bullying program in the world - a Norwegian psychologist Dan Olweus. (Anti-bullying "refers to programs against violence and especially against bullying in school.) Its efficiency is so great that the various options it was introduced in more than fifty countries from all continents. The main idea

of this program is that it is impossible to deal with bullying among school children without the combined efforts of parents, teachers, children and society as a whole. However, it is the principles of strict and limiting unacceptable behavior of children through consistency in the application of non-criminal, non-physical sanctions for violations of the rules and the active involvement of adults in their role of authority and role models. In Bulgaria this program started in the summer of 2007 with financial assistance on the initiative of UNICEF, with the support of Sofia Municipality, the State Agency of Children Protection and the Ministry of Education. Since the beginning of 2009 UNICEF provide project management fully to Psychological society in Bulgaria.

<http://www.unicef.bg/bg/news/edna-treta-ot-nasilieto-sred-decata-e-v-kiber-prostranstvoto>

4. The Safer Internet Program of the European Commission

The Program Safer Internet 2009-2013 of the EC builds upon the successful Safer Internet *plus* program 2005-2008 and the Safer Internet Action Plan 1999-2004. With a budget of €55 million, it encompasses recent communications services from the web 2.0, such as social networking, and aims to fight not only illegal content in Internet but also harmful conduct such as grooming and bullying. A new action aims to build up a knowledge base about risks for children and new online behavior trends.

The program co-funds projects aiming at increasing public awareness; providing the public with a network of hotlines for reporting illegal and harmful content and conduct, in particular on child sexual abuse material, grooming and cyber bullying; fostering self-regulatory initiatives in this field and involve children in creating a safer online environment; establishing a knowledge base on new trends in the use of online technologies and their consequences for children's lives.

5. Do not close your eyes when your classmate is subjected to humiliation! Do not close your eyes when the weaker need your help! Do not close your eyes when you witness violence! You know very well what this campaign is like. Let us give it due attention as well. Why is it created? Because there are terrible things that happen in the schools and maybe you know well what it is about. It is unacceptable that children are abused, it is unacceptable the strong to injure the weaker. "Do not close your eyes" is here to help all victims of school violence.

6. An example of positive action is the development of a school book for safe use of the internet. The book is containing concrete examples and methodological advices towards the school pedagogues for how to discuss the subject with children and how to give simple and clear examples of concrete cases. Moreover, "Childhood without tears" association had also lead some positive activity such as:

- a) seminar on the subject "Children- violators and victims"
- b) report on the subject "Optimizing the methods for children's rights protection, victims and witnesses of crimes, participants in legislative cases"

Last but not least, in order to face the bullism in Bulgarian schools, students

from Pleven town had developed a declaration against the aggression. From this we can draw the conclusion that not only the adults, but and the children are concerned about this big problem. Moreover, they are not only willing to stop the forms of bullism, but also they are taking real measures in order to drag the State and society's attention. Knowing the children's position is always one step forward toward fighting this problem. Therefore, we as Bulgarian citizens are proud with our children who in many ways are thinking and acting better than adults.

What students can do?

- Help others understand that name-calling, teasing are unacceptable behaviours and know that they have the right to be treated with respect;
- Refuse to go along with bullying or harassment and watch out for those being bullied. Tell a teacher or adult if it is happening;
- Gather their friends to help speak out against bullying and harassment.

Parents should:

- Discuss examples of bullying with their children and help them understand the consequences of bullying;
- Model appropriate behaviour;
- Watch the child for signs of changed behaviour.

Government measures

The State shall protect children from any physical or moral harm, and of indifference to them. "Rights of the Child" (1990), UN Center for Human Rights

The family, motherhood and children are protected by the state and society.

"Art. 14 of the Constitution of the Republic of Bulgaria

Republic of Bulgaria shall guarantee the life, dignity and individual rights and create conditions for free development of human and civil society. "Art. 4 par. 2 of the Constitution of the Republic of Bulgaria

"The development of children and protecting their rights is a national priority ..." National Strategy for Children 2008 - 2018

The child's right to protection against violence is defined **in Art. 11 of the CPA.**

http://www.safenet.bg/index.php?id=1386&art_id=15400

<http://www.vesti.bg/index.phtml?tid=40&oid=998495>

http://frognews.bg/news_15865/Daskaloto_balva_agresia_na_kilogram/

<http://www.sacp.government.bg/novini/2011/02/10/decata-spodelyat-za-psihichesko-i-fizichesko-nasil/>

<http://www.vesti.bg/index.phtml?tid=40&oid=3613311>

<http://www.unicef.bg/en/campaigns/view/vij-gi-chui-gi-razkaji>

<http://www.safenet.bg/index.php?id=1370>

<http://nezatvarqiochi.hit.bg/index.html>

file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/Desktop/Maggie%20Peneva/February/STOP@BULL/Teenspot_bg%20-%20%25CD%25E0%25F1%25E8%25EB%25E8%25E5%20%25E2%20%25F3%25F7%25E8%25EB%25E8%25F9%25E5%202.htm

http://catalog.iga-bg.org/projects_iga/oak/indexa.html

http://catalog.iga-bg.org/projects_iga/oak/indexa.html

4.4. Estonia

Based on research "*Violence against Children at Home and in Schools in the Baltic Sea Region*" as well as other researches done on the subject, the following background information regarding bullying in Estonia can be given

- There is no difference between urban and rural schools when it comes to the prevalence of bullying. The highest prevalence is found in institutions that are separated from the surrounding society, such as training schools and schools for children with mental retardation.
- 13 per cent of the students in Estonian schools had been verbally abused while six per cent were hit or mistreated, 1.5 per cent was beaten and four per cent reported some kind of undetermined violence.
- A study, covering 1.800 students of 7th to 9th grades, indicates that 20 per cent of the boys have been victims of bullying during the last year. The percentage of girls being victims to bullying is slightly lower. The percentage of victims was highest in the lowest grade; 31 per cent.

Legal framework

- No special law regulates bullying
- The Basic Schools and Upper Secondary Schools Act, however, establishes that "schools shall ensure the mental and physical security of the students and the protection of students' health during their stay at school". Furthermore, a procedure for notification of incidents that endanger the mental or physical security of teachers or students shall be established by the internal rules of the schools

- How these internal rules deal with bullying and other violence is up to each school. In some schools the internal rules mention violence in one sentence or two, while others have more elaborate rules and routines for dealing with the issue.
- In many schools, especially in the cities, the staff includes school psychologists and social workers. In some schools in rural areas, however, no such staff is available. Many teachers have limited experience in how to deal with issues such as discipline problems and bullying.
- According to the Social Welfare Act, the Ministry of Education and Research and the county governor shall exercise supervision over the schools.
- Schools should set up teachers' councils. According to the Basic Schools and Upper Secondary Schools Act, the function of them is to analyze and assess the education and make decisions for directing the school. Furthermore, all schools should form boards of trustees, consisting of teachers, the local government council, parents and sometimes students. The function of a board of trustees is to monitor the education and facilitate improvements of the working conditions in the school. Most schools also have pupils' unions that can be more or less active.
- A representative of the Ministry of Education and Research admits that the function of boards of trustees and pupils' unions is unclear and that there is a need to clarify their roles. More involvement of parents in day-to-day proceedings of the schools would also be beneficial, according to the representative of the ministry.

Government measures

- In 2003 the Ministry of Education and Research adopted a strategy to prevent and reduce violence in schools for 2003-2006. The implementation of the strategy was shared between different authorities at national and local level.
- In 2007, the ministry invited experts in the field of school violence to a roundtable meeting. The aim of the meeting was to develop and discuss proposals for dealing with bullying. The Ministry of Education and Research was planning to present a new action plan in December 2007.
- Since 1996, the Ministry of Education and Research finances an NGO that coordinates a peer support system in 70 secondary schools. The peer support enters into function when there are conflicts in schools and offers support to children in need.
- The Ministry of Education and Research also finances the School Peace Programme, which has, until now, been coordinated by the government agency Estonian Youth Work Center. The aim of the School Peace Programme is to promote a friendly school atmosphere through cooperation between students and teachers. Furthermore, the ministry has financed

some other projects, aiming at prevention and intervention in case of bullying and promotion of tolerance among young people.

- The Chancellor of Justice has addressed the issue of bullying on several occasions. For example, a meeting was organised to discuss violence in schools, which brought together teachers, students, members of parliament and NGOs. The Chancellor also has a good working relationship with the Association of School Psychologists in order to assure access to information about the situation in schools.

Programme No Violence

- The Estonian Union for Child Welfare carries out several programmes against bullying, often in cooperation with local authorities.
- Reduction of school bullying and harassment in six schools through application of the whole-school intervention model.

In 2008 an anti-bullying programme initiated in six schools in Tallinn. In year 2008 there were trainings/supervisions in amount of 76 academic hours. The method has been evaluated and has been found to be effective in decreasing the level of bullying.

- Supervision seminars
 - Trainings
 - Application of questionnaire in order to assess the effectiveness of the project.
 - Development of ÜMM (Ühise Mure Meetod or *Common Concern Methodology*) in Estonian and Russian through a seminar and trainings
- ÜMM training involves processing of handbook by those participating in the training, and a two day training, which includes both theory and practical role plays.
- Trainings for school teams. Instead of the planned trainings of the teams from 6 schools there were 9 trainings, and 3 more trainings were scheduled into year 2009.
 - Joint seminar for school teams took place in Põltsamaa in 28.-29.11.2008
 - Training of the supervisor for Russian speaking schools

- Continuation and development of school peace program activities

School peace program aims to achieve a safe and friendly school environment together with big and small, young and old.

- A joint seminar for School peace schools
- A ceremony of declaration of school peace

- Coordination of the domestic network of school peace, and participation in international cooperation network.
- A new home page of School Peace (www.koolirahu.eu)

■ Involvement of youth and increase their access to information

Further development of social theater methodology, organization of trainings for supervisors, teachers and youth.

■ Informing the public audience about the social school environment via a conference

A slogan of the conference "School bullying is not the fault of the particular school, it is a wider social problem, which needs to be addressed in the level of society, school and individual".

■ Addressing the school violence and school bullying targeted against the young people. Printed materials, info materials, lectures

Lectures, workshops both for Russian and Estonian speaking schools and other institutions. There were 5 lectures in Russian speaking schools, and 11 times in Estonian speaking schools

Recommendations to address the issue of Bullying in Estonian schools

- The chairman of the Cultural Affairs Committee of the Estonian Parliament notes that schools need more resources, such as extra teachers and support staff, in order to deal with the violence problems.
- Due to lack of money as well as limited general understanding of the issues such resources are not forthcoming, however.
- In addition, the Member of Parliament points out that it is important to realise that school violence is partly a consequence of developments outside the schools, such as poverty and growing income disparities in the Estonian society and the fact that the country has one of the highest levels of alcohol consumption in Europe.

4.5. Turkey

Upon viewing the literature, it can easily be seen that bullying is a common problem in many countries. Bullying in school environment negatively affects students' feelings of self-esteem, which results in loss of sense of responsibility and in anti-social behaviors. Bullying is the most common way of violence at schools and negatively affects both school atmosphere and the student's personal development (Gün & Koç, 2006).

A total of 2,641 Turkish students aged 10-15 years (51% boys and 49% girls) completed demographics and Peer Victimization Scale as well as questions about teachers' attitudes towards bullying.

- Findings indicated that verbal victimization (31%) was the most common type, followed by physical (24%), relational (21%), and sexual (8%). It was also found that boys were physically, verbally, and sexually victimized more than the girls. However, there was no significant difference in terms of relational victimization between boys and girls.
- In terms of teachers' attitudes, less than half of the students (40%) stated that teachers were aware of the bullying in their schools. Students also reported that only 60% of the teachers who were aware of the bullying intervened. The most commonly used strategy by teachers was verbal warning (43%), followed by discussing the situation (17%), and reporting to school principal (14%) (Ateş, 2010).

According to article "Observation of peer bullying in Turkish primary schools according to different variables": upon the analysis of the relationship between the parents attitudes and students' bullying behaviors, the physical bullying levels of students who perceived their mothers' attitude negative and the physical, verbal, isolation, rumor and total bullying level of the students who perceive their fathers' attitudes negative were found higher than the bullying levels of those who perceived their parents attitudes as positive.

When students who are not accepted, valued and respected in their families tend to develop more aggressive behaviors in order to seem dominant and to be respected by their peers. Furthermore, they may take as model behaviors the disputes between their mothers and fathers. According to a study, bully students try to make themselves accepted by their peers by behaving aggressively as they are deprived of their parents' interest and intimacy (Dölek, 2001).

In addition, when Turkish teachers intervened with bullying acts they were more likely to use a passive approach (i.e., verbal notice). Only one fifth of the teachers made a serious effort to create a long-term change by explaining students the ramifications of bullying. Given the fact that teachers often use or threaten to use corporal punishment in Turkish schools as a method of discipline (Sumer-Hatipoglu & Aydin, 1999).

Percentages of places where bullying occurs for the total sample

Places	Percentages*
In the classroom	66
In the playground	53
In the hallway	41
In the canteen	37
In toilets	27

In the school entrance	25
In dressing rooms	17
In the gym	7
In the school bus	7

(Ateş, 2010)

The finding that most of the bullying takes place in relatively more accessible environments, suggests that teachers can actually be trained as active agents in recognizing, responding, and preventing bullying incidents. In fact, many school administrators and counselors state that bullying is becoming a widespread problem in Turkish schools. Nevertheless, there is dearth of information with regard to prevalence, types, and factors associated with bullying among Turkish school children. Limited available data suggest that 7 to 35% of Turkish children and adolescents are involved in bullying as a bully, victim, or both (Alikasifoglu & Kapci, 2004). The present research had two major goals. The first goal was to examine the prevalence of victimization types among Turkish students and to understand contexts in which bullying takes place. Gender differences were also of interest. The second goal was to investigate Turkish students' perceptions of teacher attitudes toward bullying and strategies employed by teachers.

As per Kuşgözoğlu's survey:

- %80-98 of children and youngs are exposed to physical punishment.
- %30 of them are beaten with a specific tool.
- In turkey, there is beating in %40 of 711 schools and % 30 of them walking with a stick (The Survey of BM Global Violence).
- In %18 of schools, students make threats and attacks to teachers and directors.
- In %31, students become abusive to teachers' face.
- In %15.3, there are attacks with knife and gun.
- Every 6 schools of 100 face to face about narcotic events.

The use of new technologies such internet (e-mail, chat rooms) and cell phones has steeply increased in recent years. Especially among children and young people, use of technological tools and equipments is widespread. Although many teachers and administrators now recognize the problem of school bullying, few are aware that students are being harassed through electronic communication.

Descriptive statistics for cyber bullying

	No	Yes (Once or more)
Have you ever cyber bullied?	%80.4	%19.6
Have you ever been cyber bullied?	%47.8	%56.2
Have you ever disguised your identity online	%55.5	%44.5

(Dilmaç & Aydoğan, 2010)

This analysis shows that 19.6% of students stated they have cyber bullied at least once, while 56.2% stated they were cyber bullied at least once. Moreover, 44.5% of the students reported that they disguised their identity online.

Legal framework

Attended in the symposium of 1. Violence and School: Violence against Children and Measures to be taken in Schools and Environment, organized with collaboration UNICEF and Ministry of Education General Directorate of Primary School, Public Agency Representatives, academics, NGO, students and parents falled in these points:

- There shouldn't be violence in the world of the child.
- The participation of the children have to provide about the developing prevention of violence strategies.
- There are duties and responsibilities of each sector of society in prevention of school violence in and around.

In this context, public institutions and organizations is required to provide a comprehensive awareness creation about a deterrent to make arrangements for the prevention of violence, to mobilize human and material resources needed, primarily, working with children of public officials, detection of outbreaks of violence, and for the solution to provide appropriate training to take, provide coordination among all responsible parties, in all forms of violence against children is prohibited.

The news in the visual and written media, especially seeing that violence, aggression, bullying increased in our schools. Ministry of Education created a parent committee and issued a circular. published circular and some aims are:

- In urban structuring, social facilities can be found which should be established social facilities and activities for various age of young people.
- Established a budget for this area and impact and results of the budget should be made visible.

- Created a free "ALO VIOLENCE LINE " throughout the country, will serve 24 hours.
- Compulsory education should be removed of 11 years.
- "Mother-Father Schools " programs which gives families, child education and child-rearing methods should be disseminated and should established institutional infrastructure.

Based on signed "Protocol Concerning Cooperation in the reception of Protective and Preventive Measures To Ensure Safe Environment in Schools" between the Ministry of Interior and Ministry of Education, "Police School Project" protocol designed between Ankara Security Directorate and the Directorate of National Education.

Purpose of the Protocol: Protect our children all kinds of bad habits and ensure the training of individuals in good health in body and soul.

For these purposes, the following conditions are required:

- Creating safe educational environments,
- The prevention of possible outbreaks of violence,
- Frequent monitoring of public places behind and around the school environment,
- To prevent, non-school factors that disturbing our students, school administrators, teachers and other personnel and threats to the security of their education and training,
- Determining the current security situation and increasing protective and preventive security measures,
- Prevention "ganging up" in schools,
- To remove parents' concerns about school safety.

Local measures

The results obtained from Stop@Bullism project and activities of project are included in Menderes Town National Education Directorates' strategy and action plan of reducing and prevention of violence in educational environments.

The strategic objectives of action plan:

1. Lighting in schools and school environments, taking the necessary safety precautions through liaison officers and school security cameras and getting educational environments more secure.

2. To get educational environments more secure through raising awareness of students 'and parents' about violence, **virtual violence**, the **conscious** use of the internet and cyber crimes.
3. Developing of a positive attitude and sense of responsibility of routing at risk students, through socio-cultural activities.

Prevention and reduction of violence in education of Menderes Town National Educational Directorate

References

1. Alikasifoglu, M., Erginoz, E., Ercan, O., Uysal, O., Kaymak, D. A., & Ilter, O. (2004). "Violent behavior among Turkish high school students and correlates of physical fighting". *European Journal of Public Health*, 14, 173-177.
2. Kapci, E.G. (2004). "Bullying type and severity among elementary school students and its relationship with depression, anxiety and self esteem." *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 37(1), 1-13.
3. "Examining Victimization in Turkish Schools" Aysun Dogan Ates*, Bilge Yagmurlu, *European Journal of Educational Studies* 2(1), 2010
© 2010 Ozean Publication.
4. "Observation of peer bullying in Turkish primary schools according to different variables" Mustafa Sahin , Serkan Volkan Sarı Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education, 61300, Trabzon, Turkey
5. Gün, N. and Koç, S. (2006). "Self- esteem: What is your rating among priorities?" İstanbul: Kuraldışı Publishing.
6. Dölek, N. (2001). "Investigating the bullying behaviours among primary and secondary school children and "the efficiency of bullying prevention program." Unpublished PhD Thesis, Marmara University, Institute of Educational Sciences, İstanbul.
7. Sumer-Hatipoglu, Z., & Aydin, G. (1999). Incidence of violence in Turkish schools: A review. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 21, 335-347.
8. Values as a Predictor of Cyber-bullying Among Secondary School Students Bülent Dilmaç, Didem Aydoğan, *International Journal of Social Sciences* 5:3 2010
9. "Gençlik ve Şiddet" SHU Tülin KUŞGÖZOĞLU, Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği, Ankara 2007

Strategy and action plan 2010-2011 academic year

Activities	1	2	3	4	5	6	Responsible Institution	Supporting Institution
1. Lighting of the school gardens and providing security by cameras.							Menderes Town National Educational Directorate and Schools	District Governorship, Menderes Town National Educational Directorate, GEDAŞ, Municipality
1.1. Identifying the schools which do not have security camera system.							District Governorship, Directorates of Schools	District Governorship
1.2. Supplying of the security cameras.							District Governorship, Directorates of Schools	District Governorship
1.3. Lighting of the school gardens and the gardens close to the schools.							District Governorship	District Governorship, GEDAŞ, Municipality
2. Identifying the children under risk (development and environmental risks) and directing them to social activities.							Directorates of Schools, Teachers	
2.1. Planning of social activity programmes							Directorates of Schools	
2.2. Implementation of the social activity programmes							Directorates of Schools	
2.3. Reporting the activities and the number of the students that participated to the activities							Directorates of Schools	
3. Consciousness development activities on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							District Governorship	Directorate of Security
3.1. Preparation of the seminar program							District Governorship	Directorate of Security
3.2. Training of the teachers and computer formators on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							District Governorship	Directorate of Security
3.3. Organizing seminars for parents on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							Directorates of Schools, Mentor Teachers, Computer Formators	
3.4. Organizing seminars to the 6th,7th,8th and 9th year students on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							Directorates of Schools, Mentor Teachers, Computer Formators	
3.5. Preparing and delivering brochures on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							Menderes Town National Educational Directorate, Directorates of Schools	
3.6. Preparing and reporting verification documents regarding to the organized seminars (records, photos, signature lists)							Menderes Town National Educational Directorate, Directorates of Schools	
4. Meetings with school contact persons							Menderes Town National Educational Directorate, Directorates of Schools	Directorate of Security
5. Performing theatre for parents and students on violence and cyber violence							Menderes Town National Educational Directorate	Municipality

PrHomoS

Стоп на тормоза!

Помощно ръководство

Този Леонардо да Винчи Партньорства проект е финансиран от Европейската Комисия. ЕК не носи отговорност за съдържанието на настоящето ръководство, както и за използването на тази информация.

Съдържание:

1.1 Партньорство по проекта	36
1.2 Цели на партньорството	37
1.3 Резултати от проучванията	38
2.1 Работа в мрежата	39
2.2 Модули за въздействие.....	40
2.2.1 Ученици	40
2.2.2 Родители	41
2.2.3 Преподаватели.....	42
2.3 Връзка между различните модули	42
3.1 Водещи аспекти	43
3.2 За торможени деца	43
3.3 За родители на торможени деца.....	44
3.4 За учители и училища	45
3.5 Допълнителна полезна информация на английски език	
4.1 Допълнителна информация за разпространение на насилието в партньорските страни	45
4.2 Италия	46
4.3 България.....	51
4.4 Естония.....	57
4.5 Турция	61

Идеята на учебната програма е насочена към учители, родители, възпитатели и оператори, за да бъдат по-квалифицирани и подготвени в справянето с проблеми, свързани с тормоза и кибер насилието, в рамките на тяхната професионална дейност и за подпомагане на подрастващите жертви с цел преодоляване на възможната агресия. Тази учебна програма е разработена съвместно от италиански, български, естонски и турски партньори по проект **„Стой на тормоза“** 2009-2011г. / програма на Европейската комисия „Обучение през целия живот“ - **„Леонардо да Винчи“**/.

Учебната програма отразява процеса на сътрудничество между хората извън училище и преподаватели с опит в тази сфера. Във всички страни-участнички са включени образователни организации, ангажирани в обсъждането и реализирането на програмата.

Резултатите са израз на тяхното участие.

В програмата са отразени добри практики, коментари и теории, успоредно с наученото от проведените дискусии и работни срещи между партньорите.

1.1 Партньорство по проекта

Всяка организация е изградила свои специфични компетенции в рамките на партньорство, в работата със специфична група за постигане целите на проекта.

Асоциация Prhomos е сдружение с нестопанска цел, основана през юни 2008 година. Prhomos работи за запазване на благосъстоянието на хората, предлагайки перманентни обучения и консултантски услуги. Prhomos като цяло обучава социални оператори, педагози, родители, учители и всички хора работещи в образователния сектор, работа с хора с по-специфични нужди (хора с психични разстройства, с психологични проблеми, с риск от социално изключване и др.) Prhomos насърчава проекти, като: Обучение за родители, обучение за учители, социални оператори, подкрепя ученици с проблеми в училище и т.н.

Estonian Survival Society е неправителствена организация, създадена официално през ноември 2001 година.

Тази организация работи почти 10 години с целеви групи от млади хора и деца със „специални нужди“. Това включва и млади хора от училища със „специални нужди“ (ученици имащи затруднения в обучението си, поведенчески проблеми). За тази целева група, темата на проекта за училищното насилие и тормоз е особено актуална. Целите на сдружението е да спомага за развитието на способностите за оцеляване във всичките му форми. Борбата и справянето с училищното насилие - това също е начин за оцеляване, от индивидуална гледна точка.

Сдружение ДИА-СПОРТ е неправителствена организация, създадена пред 1995 год. в София, представени в няколко региона в България.

Основни области на дейност: професионално обучение и обучение на възрастни, социална интеграция на групи в неравностойно положение, гражданско общество. Основната цел на сдружението е свързана с провеждане на проучвания и изследвания; развитие на човешките ресурси, насърчаване на моралните и културни ценности, гражданското общество, подобряване на достъпността, качеството и ефективността на образованието, обучението, социално и културно равнище на всички хора; подпомагане на социалната интеграция и реализация на всеки човек. Сдружение ДИА-СПОРТ има повече от 15 години опит в областта на консултантските услуги, образование и обучение на национално и международно ниво (семинари, пилотни проучвания), професионално образование и обучение, ICT, работа с групи в неравностойно положение, межкултурния диалог. Членовете на ДИА-СПОРТ са специалисти, учители, преподаватели в областта на образованието, научните изследвания, икономика, ICT, здравеопазване и др. Сдружението работи в сътрудничество с много образователни институции в България / училища, университети, Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалните въпроси и други НПО и т.н./.

Сдружение ДИА-СПОРТ е член на пет образователни мрежи в Европейския съюз.

Menderes Town Education Directorate

Има 4,000 начални и средни училища и 10 000 ученици в областта на Мендерес. Насилието е важен проблем сред учениците. Тормозът засяга постиженията на учениците и трябва да се предотврати чрез намеса. Важно е да се обучават родители, учители и съветници за предотвратяване на насилието.

1.2 Цели на партньорството:

- Споделяне и обмен на опит, гледни точки, мнения и добри практики по отношение на различните образователни подходи, които учителите могат да използват при работата си с ученици, с цел предотвратяване на насилието и кибер тормоза.
- Сравняване на равнищата на насилие и кибер насилие в рамките на страните-партньори, начина по който всяка институция е изправена пред реалността и се опитва да предотврати насилието в училищата.
- Повишаване информираността на учители и обучители за значението на днешните нови технологии за борба срещу кибер тормоза.
- Използване на наученото в процеса на експериментални проучвания и семинари, с цел взаимно обучение как да се справяме с насилието в училище, както и осигуряване на практически съвети за учители за превенция на насилието и кибер насилието.

- Споделяне и обмяна на опит в образованието, на национално и международно ниво сред учители от различни училища.

В този смисъл, работата по проекта през тези години бе осъществена като: всеки партньор е провел в страната си свои изследвания, работни срещи с възрастни и ученици, семинари и групи за обсъждане, с цел да се определят нивата на тормоза и кибер насилието в училищата и различни социални реалности.

1.3 Резултати от изследванията

Според получените резултати от съвместната работа на партньорите, като тормоз може да се определи всяко поведение съдържащо физическа или емоционална атака.

Болшинството от анкетираните сочат, че типични черти на агресора са арогантност и агресивност.

Анализът на резултатите от проведените анкети относно определението за насилие сочи, че има разлики и нюанси във всяка една страна :

Италия – уклончиво поведение

Турция – емоционални атаки

България – атаки насочени към личността

Естония- словестен и физически тормоз

В тези резултати е налице смесване на понятието за тормоз: някои от партньорските страни определят тормоза като физическо и психическо насилие, докато други определят насилието само като психическо или само като физическо.

Общото впечатление е, че в страни като Италия и България насилието е фокусирано върху морални и словесни атаки, докато в страни като Турция и Естония тормозът е фокусиран върху физическо насилие. Получените резултати съответстват на лоши поведенчески прояви, с които учителите се сблъскват много често във всяка една страна.

В Италия, България и Естония проявите на лошо поведение се срещат по-често в училищата, в коридорите, но също така и в семействата, така че за тези страни това са местата, където най-често се извършва насилие: отчасти в училищата, отчасти извън тях. От друга страна в Турция имат ясната представа, че насилието се развива извън рамките на училищата.

В четирите страни партньори ясно се очертава образа на жертвата-стеснителен, затворен, по-тих, страхлив и др. От друга страна, чертите характерни за типичния агресор според партньорите, са предимно арогантност и агресия.

Впечатлението е, че въпреки разликите в отговорите, има много общо помежду им. Лошото поведение при учениците може да бъде

причина за тормоз в класната стая, дължащо се на липсата на контрол от страна на учителите в клас.

Във всичките партньорски страни учителите споделят загрижеността си за увеличаващите се случаи на насилие.

За разрешаване на проблема учителите предлагат различни решения в различните страни.

Някои от предложените идеи са свързани с повече разговори с децата, обучение на семействата, организиране на семинари, по-голям контрол от родители и специалисти, концентриране на вниманието върху оказване съдействие на учители и полиция и върху организиране на обучения и семинари.

Всяка от партньорските страни смята, че решението е да се оказва съдействие и помощ като се започне от училището и се включат семействата/родителите, държавата/специалисти, а също така и организирането на обучения/семинари.

Според болшинството от страните, участващи в проекта, за учителите разговорите с учениците се очертават като най-добро решение за справяне с насилието и тормоза, а ангажирането на родителите е решаващ фактор. Важен акцент при разговорите е заостряне на вниманието на учениците върху проблема.

Говорейки за понятието „кибер насилие“ във всички страни, мнозинството от учителите познават думата „кибер насилие“. Те го определят като традиционно насилие, но през интернет.

Причината, поради която кибер насилието се разпространява най-често в мрежата е поради несъзнателното използване на интернет от подрастващите, а също така и поради анонимността и безнаказаността. В сравнение с обикновените тормози, кибер насилието е по-анонимно и предполага по-голяма агресия.

Кибер насилието е проблем който тревожи мнозинството от учители във всички страни.

Становището на учителите от всички партньорски страни е, че са необходими повече действия свързани с решаването на този проблем, а също така учениците да бъдат информирани, родителите да бъдат включени в разрешаването на този феномен. Това вече е направено от някои учители, изправяли се лично срещу този проблем.

2.1 Работа в мрежата

Въз основа на това, което наблюдавахме и анализирахме, смятаме че е полезно да се предложи план за действие, структуриран на няколко нива, включващ различни представители на заинтересованото общество. Този план на действие може да бъде важен ресурс по отношение на общуването.

Ние смятаме че е необходимо да се работи на няколко нива, нашето предложение предвижда необходимостта от превенция включваща предварителна намеса за възстановяване на различни нива, с различни методики за различни бенефициенти.

Предложеният обем работа в **рамките на учебната година** може да бъде средство за постоянен контрол за състоянието на социалните контакти вътре в училището и същевременно е **ефективен начин за споделяне** и добра предпоставка за намиране на общо решение.

2.2.1 Учениците

Вътре в класа е възможно да се създаде такава атмосфера на работа, при която учениците свободно да споделят истории и мнения, относно темата за насилие, ролята на жертвата и насилника, подчертавайки емоционалните компоненти в различните случаи.

Поставяйки ги в **първо лице** (използва се методът на активните **ролеви игри**), учениците могат да развият своята съпричастност, което да им помогне в разбирането на гледната точка на другите хора.

Ролевите игри дават възможност на учениците да се запознаят с някои емоции, които не познават и да разберат мотивите зад човешкото поведение.

Този аспект не е от значение само за насилие, но е и **ефективен метод за изграждане на „азбуката“ на емоционалните поведения**, която прави подрастващите по-наясно със ситуацията в различните отношения.

Препоръчва се четенето на откъси, в които подрастващите се изправят срещу **динамиката на психическия тормоз в училище**, с цел насърчаване промяна в поведението на младите хора, които често имат малка съпричастност към жертвите на насилие.

Гледането на филми, свързани с насилието, позволява **създаване на дискуссионни групи**, където е възможно да се анализират различни характеристики в поведението на героите, което позволява на учениците да изработят реакция спрямо **„последниците от насилие“**, които могат да създадат **емоционални затруднения**, дори сериозни екзистенциални проблеми.

Разказът е един от първоначалните основни начини за консултиране на групи. Това от своя страна спомага за създаването на **работен протокол** на база на споделяне и емоции, признаване на предрасъдъците, свързани с темата.

Много от учениците са **споделили епизодични спомени** от началното училище, където са били обект на насилие или са били свидетели на тормоз върху други техни съученици.

Много от учениците смятат, че в случай на насилие, те не трябва да взимат страна или да поемат рискове. За тази цел е необходимо превантивна намеса, която подчертава **гражданските отговорности**, които всеки трябва да има към останалите хора.

В атмосферата на приемане и споделяне, учениците доверяват своите разсъждения, които често са дълбоки и интересни. Ролевите игри позволяват на учениците да усетят някои емоции, които не са им били познати, с цел разбиране по-добре мотивацията за човешкото поведение.

Установените техники са предложени като се има предвид вида на класа, разделен на няколко групи, **използваните методики, които могат да привлекат вниманието на участниците.**

Възможно е използването на различни техники като например разделяне на класа на подгрупи и предлагането на всеки да сподели различни случки по време на работните срещи за характеристиките на тази група.

2.2.2 Родителите

Семейството освен че е ядрото, където моделът на поведение и устои се развиват, може да се превърне и в ядро, където начинът на общуване би могъл да се промени и да стане по-функционален и подходящ.

Качеството на отношенията между родители и деца, образователните ценности, а също така и моделите на поведение предавани в семейството, имат изключително важна роля в поведението у дома, в училище, а също и в общуването с възрастните.

Що се отнася до тормоза, основният източник и съюзник в борбата срещу насилието е **активното участие на родителите в семейството и в училище.**

От голямо значение е възможността на родителите да взимат участие в **изпълнението на комуникативни стратегии**, с цел да се разбере по-добре състоянието на децата и насърчаване на съпричастността (способността да се поставяме в ситуацията на другия и да опознаем света със собствените си очи).

Необходимо е да се намери удачен модел на родителско участие с цел предотвратяване на насилието.

Групите за дискусии, трябва да се **провеждат редовно** през цялата година, представлявайки ресурс за предотвратяване на насилието и други състояния на безпокойство, насочени към развитие на социалните умения, **опознаване и разбиране на техните емоции и гледни точки.**

В зависимост от контекста сме в състояние да създадем тези групи, както в училище, така и извън училище, като единствен начин за комуникация или проучване на емоционалните преживявания, чрез създаване на проучвания където е възможно да се случат „коригиращи

емоционални преживявания”, чрез развитие на сетивното познание като основно средство.

2.2.3. Учителите

Повечето учители възприемат училищните класове като проблемна област, а не като среда където те могат да създадат център на взаимоотношения, с цел развитие на чувството на взаимно доверие.

Вътре в класа често могат да възникнат ситуации, повече или по-малко вече споменати.

Понякога, приемането на дадена роля е свързано с компромисното решение да се разкриеш частично пред другите и това може би няма да бъде одобрено от останалите: насилието е част от тази матрица и стимулирането на социална промяна е свързано с намеса в класа.

Представяме си класът, като **място където ние можем да дискутираме различни емоции и проблеми**, където конфликтът е признат като елемент, който характеризира „нормални“ взаимоотношения и изискващи умения за конструктивна критика, посредничество и преговори за постигане на задоволително решение. По тази причина целта на тези групи е образование, а също така да се чувстват добре заедно, което също означава обучение как да се справяш в ситуация на конфликт, която може да бъде възможност за развитие на индивида и на групата.

Важно е учителите да участват редовно в дискуссионни групи, **провеждани от обучен персонал, където те могат да бъдат разбрани**, да споделят своя опит и гледни точки за случващото се по време на работния процес с ученици.

Под ръководството и наблюдението на обучен персонал, учителите могат да бъдат обучени как да се справят и да взимат решения в сложни ситуации от истинския живот.

Това е необходимо за работата с ученици и родители, учителят трябва да бъде **полезен и да бъде компетентен, за да е ефективна съвместната работа**.

2.3 Връзка между различните модули

- Участниците са поканени да споделят (според направените доклади) анализирания резултати от индивидуалната работа:
- Родителите разказват в **групите за споделяне** за своите затруднения по този въпрос-липса на достатъчно комуникация с децата си, в случай на тормоз. Родителите споделят своите емоции, на база на лични истории или използвайки примери от литературата.

- В тези групи родителите могат да оценят възможността за работа в екип и споделянето на проблемите си с други.
- **Работните групи от учители** споделят проблеми с обучителите и разделят теоретичния анализ от методичните инструменти, използвани за разрешаване на проблема.
- Учениците допълват, че в сравнение с възрастните, те се опитват да разберат своите гледни точки и познанията си за насилие. Има възможност за създаване на **таблици за сравнение, в които различните гледни точки да се отразят и приемат**, където е възможно да се идентифицират важни различия между страните, което позволява **създаване на „мрежа“** за защита на жертвите на насилие.

Други възможни инструменти за използване:

✓ **Създаване на мрежа**, която свързва възрастни и подрастващи в подкрепа на засегнатите от тормоза (възможност за създаване на офис консултиране)

✓ **Създаване на център**, в които възрастни и подрастващи могат да прочетат допълнителна информация по темата. Целта е да се създаде център, в които да се събират и съхраняват филми, документи, статии и всякакви други материали които да бъдат полезни в превенцията на насилие.

Този център би могъл да бъде полезен и за други училища или за хора, които имат интерес по тази тема. В **този център младежите под наблюдението на учители могат да създават филми- това може да бъде полезен опит и за различни срещи**. Тази дейност би могла да повиши нивото на съпричастност и комуникациите между подрастващите и възрастните и да предостави отговорността на младите чрез „творчески игри“.

3.1 Основни аспекти

С цел да се съсредоточи върху всички участници, е важно да се обсъдят някои ключови аспекти на тази ситуация.

3.2 За деца подложени на насилие

Никога не пренебрегвайте тормоза. Отказвайте да се включвате в и да отговаряте на хулигански провокации.

Научетесе да разпознават тормоза, веднага след като започне. Навременното разпознаване е ключът към успешни резултати.

Разберете, че всеки има **право** да не бъде подлаган на тормоз, насилие, нападение и малтретиране.

Осъзнайте, че обвиненията, твърденията, критиките, подигравките и други, които хулиганите правят, **всичките са лъжливи** и са проекция на техните собствени слабости, недостатъци, безсилие и грешки. Докато обвиненията често съдържат и частица истина, то тя е там, за да ви заблуди и да ви накара да мислите, че цялото обвинение е обоснователно, което всъщност не е така. Хулиганските критики, твърдения, обвинения, подигравки и т.н. всъщност **нямат никаква валидност**. Това е много важно да се разбере.

Направете дневник, в който да описвате всичко, което се случва. Съхранявайте този дневник на сигурно място.

Може да чувствате срам, неудобство, вина и страх. Това е нормално, но неоправдано. Хулиганите насърчават изброените чувства, опитвайки се да ви контролират. Преодолейте тези чувства.

Споделете с родителите си и създайте план за действие. Потърсете листовки, брошури и книги за справяне с насилието в училище. Знанието е сила!

3.3 За родители на деца подложени на насилие

- Много от децата са подложени на тормоз в училище. Направете свое проучване за насилието в училище преди децата ви да станат обект на насилие.
- Не очаквайте децата ви да споделят, че са подложени на насилие; хулиганите заплашват своите жертви, като им казват да мълчат, в противен случай ги заплашват с още тормоз.
- Говорете с децата си за насилието, обяснявайте им и ги насърчавайте да споделят с вас в случай на тормоз. Уверете ги, че винаги ще обсъждате такива теми с тях и заедно ще обмисляте начина на поведение, преди каквото и да е ответно действие.
- Научете се да разпознавате симптомите на тормозеното дете..... повреда или загуба на дрехи и вещи, пропускане на учебни часове, промяна в речта, в съня, в храненето, в училищните оценки, потайност, некомуникативност, нощно подмокряне, намусеност и промяна на навиците.
- Ако сте предприели необходимите стъпки, но училището не може да се справи с насилието, може би е време да помислите за правни действия. Всяко училище, което не обръща сериозно внимание на насилието над децата (като не се справя с хулиганите и не ги отстранява) може да бъде подведено под отговорност.

3.4 За учители и училища

- Уверете се, че политиката на училището срещу насилието се изпълнява ефективно, а не събира прах по рафтовете.
- Прилагайте проактивен подход към насилието, а не противодействащ подход, когато ще е твърде късно.
- Знаете ли какъв е размера на тормоза във вашето училище? Правили ли сте някакви изследвания по този въпрос?
- Изградете отношение на цялото училище спрямо насилието като неприемливо и недопустимо поведение.
- Осигурете атмосфера на загриженост и подкрепа, където всички ученици да се чувстват комфортно и част от едно цяло, а не такава на изолираност и безразличие, където учениците са в постоянно състояние на страх.
- Стимулирайте учениците да са активни в процеса на превенция на насилието.
- Изграждайте самоувереност. Хората прекарват 80% от своя живот в контакти с други човешки същества и няма обяснение, защо междуличностните умения и увереността не са включени в учебната програма.

1.5 Допълнителна полезна информация на английски език

Как да се справя детето с насилието в училище

<http://www.bullyonline.org/schoolbully/tackle.htm>

Демократични училища без насилие: Празнуване на демократичните училища без насилие по света.

<http://peacefulschoolsinternational.org>

Как да се справим с училищното насилие?

<http://www.wikihow.com/Deal-With-School-Bullies>

Стоп на училищното насилие

http://www.kzoo.edu/psych/stop_bullying/

Училищно насилие в Wikipedia

http://en.wikipedia.org/wiki/School_bullying

4.1 Допълнителна информация за разпространение на насилието в партньорските страни

4.2 Италия

Ученикът е обект на насилие или жертва на престъпления, изложен на многократни обидни поведения и действия, извършвани от другарите му (Olweus 1996).

Поведението на „хулигана“ се характеризира с действия целящи да навредят или да нанесат повреди и щети. Такова поведение често бива устойчиво и може да продължи седмици, месеци, а дори и години, при което е трудно да се защитят жертвите на подобно поведение.

В основата на силовото поведение стоят злоупотреба с власт и желание за сплашване и доминиране. (Sharp and Smith, 1995).

Поведението на хулигана към жертвата е преднамерено и многократно.

Не е достатъчно да говорим за насилие, когато е налице еднократна проява на несправедливост сред учениците; трябва да се изгради постоянна връзка и да се дефинират ролите: ролята на потърпевш в резултат на свръх търпимост(жертва) и на този, който причинява непрекъснато страдание (насилник). Насилието винаги включва дисбаланс на силата, но това определение не трябва да се използва за две хулигански групи с една и съща физическа и психологическа сила, когато те се карат или спорят. Тормозът съществува, когато има асиметрия в отношенията(Olweus, 1996).

Насилието сред италианските тинейджъри намалява, въпреки че нараства процента на подрастващите, които смятат за „страхливец или шпионин“, докладващите за насилие или дори по-лошо, на тези, които смятат хулигана „просто за човек“.

- Семейството губи доверие според направено проучване от Италианското дружество по педиатрия за поведението на младите хора между 12 и 14 години.
- Това потвърждава „слабостта“ на семейството: родителското влияние върху повечето решения, които могат да са решаващи за живота на децата им, се оказва по-слабо, отколкото младите хора смятат за разумно.
- Подрастващите всъщност смятат, че родителите трябва да влияят повече върху решенията им за спортуване, посещаване на училище и други.
- Само за хранителните навици и свободното време влиянието на мама и татко нараства повече, отколкото подрастващите смятат за необходимо. Процентът на тези, които смятат, че родителите издават „твърде малко“ правила нараства от 9.5% до 13,6%, а в южната част на Италия дори достига връх от 23.7%.

- Накрая, доверието на младите хора към институции като полиция, учители, лекари, съдии и политици намалява като цяло в сравнение с предишни години (според последни изследвания).

След няколко скорошни инцидента в училище, Националният съвет на психолозите подчертава необходимостта от правилно определяне на вмешателството в учебния контекст.

“Често и за жертвите, и за агресорите има процедури, водещи до промяна на тяхното поведение”-казва Джузепе Луиджи Палма, председател на Националния съвет- това са поведенчески промени, които следва да бъдат възприети и реализирани в училищната система, където възникват „проблеми“.

Много от проявите на насилие често са резултат на отклонения в поведението и престъпност сред младежите. Те изискват ответни действия, съпроводени с анализ на различни нива, които могат да осигурят ефективна и навременна помощ.

Психологията, чрез познанията си за поведението на индивидите, групи и организации, позволява на институциите да разберат, че психологът може да е помощник и съветник не само за учителите, но и за цялата училищна организация.”

Тормозът е явление, засягащо несъответствието на използваната сила между отделни лица или групи, за да подтискат своите връстници. Това е нова интерпретация на феномена по конструктивен начин да се подчертае асиметричността на отношенията учител- ученици: да няма оскърбления, обиди, ругатни и злоупотреби, а да се изгради чувство за отговорност в рамките на училището и ролята, която всеки има в него.

Посредничеството, което психолозите могат да предложат, е насочено към промяна на правилата и „климата“ в училищата. Това са интервенции, доказали своята ефективност, усвоени от психолозите в почти всички училища в Западния свят. Освен това ролята на психолозите в организациите и приоритетно в училищата е тясно свързана с проучвания, внимание и грижа за психо-социалната динамика на обществения живот, както и с програмирането на психологически процеси, включени в динамиката преподаване - учене и участието на индивида и колектива в обществения живот.

„Що се отнася до тази тема- казва председателят Палма- Италия е културно слабо развита в сравнение с повечето европейски държави. Присъствието на психолози в училищата, като стабилна фигура, е все още необяснима утопия.”

1. Законова рамка

В момента в Италия, въпреки че има и е имало многобройни случаи на тормоз (в началното или средно образование), не съществува специален закон срещу престъпленията и тормоза.

Частично насилието е сравнявано с психологически тормоз.

Насилието може да се разглежда като:

- обиди, престъпления и подигравки;
- клевети, слухове и неверни обвинения;
- расизъм;
- критика без мотив и прекомерен контрол;
- дребни кражби;
- изнудване;
- заплахи;
- частни насилвания;
- агресия и/ или игри, съдържащи насилие;
- телесни повреди;
- изключване от игрите ;
- насилник;
- повреда на чужди вещи.

Престъпленията, които могат да бъдат изброени, са много:

- побой и наранявания;
- повреда на имущество;
- престъпления, обиди и клевети;
- заплахи;
- подигравки.

Видове повреди:

1. материални щети (физическо или морално насилие)

2. биологични щети (увреждане на физическа и психическа цялост)

3. екзистенциални щети (нараняване на личността, нейното съществуване и качество на социален живот, накърняване на имиджа и защитата на личностното развитие)

Ако насилникът е пълнолетен, може да бъде даден под съд. Ако е непълнолетен, с него се занимават учители, родители и училищната администрация.

Ако насилника е непълнолетен:

Отговорността се поема от учителите (които са длъжни да наблюдават младежите), училищната администрация (която е длъжна да има отговорно лице) и от родителите (които са длъжни да възпитават децата си).

Член 2046 от Гражданския кодекс определя като основно правило за случаите на насилие, всеки който извършва вреди, носи отговорност само за това, което е извършил, трябва да е в състояние да разбира размера и степента на своето провинение, т.к. в състояние на неадекватност не може да бъде подведен под отговорност.

Дори и непълнолетен, ако осъзнава последствията от действията си, може да носи отговорност за тях, заедно с родители и училище.

Насилникът често е непълнолетен, така че в повечето случаи се очаква някой друг да поеме отговорността за неговите действия. Тормозът често се подкрепя (одобрява) с голям толеранс от някои преподаватели, а също така и от възпитанието, което семейството дава на децата.

Технически това е:

"culpa in educando" - небрежно и погрешно възпитание от родители;

"culpa in vigilando" – небрежност или грешка на учителите в областта на образованието и надзора;

"culpa in organizzando" - организацията не позволява на училищата да следят и контролират поведението на учениците (включително съвещателен кабинет)

"Culpa in educando" на родителите:

Грижата за малолетни деца в училище от учителите не изключва отговорността на родителите за незаконните действия извършени от техните деца.

Член 2048 гласи:" Бащата и майката или настойникът са отговорни за нанесените щети от непълнолетни или други лица, подлежащи на тяхна протекция и живущи с тях"

Попечителството по отношение на трета страна освобождава родителите от отговорност по презумпция на "culpa in vigilando".

"Culpa in vigilando" в училище(но също "culpa in educando" и "culpa in organizzando")

Ученикът, записан в едно училище, има право да получи адекватно,подходящо и навременно образование, а училището има ясни задължения да гарантира всичко това с цел да се предотвратят неправомерни действия, които биха могли да объркат или да попречат на правилното упражняване на това му право.

Преподавателите могат да бъдат подведени под отговорност, а училището заплаща обезщетение.

Учениците и родителите /управомощени да образovat и инструктират своите деца/ са в правото си да получат образование и обучение.

По тази причина училището трябва да заплати обезщетение за нанесените вреди от учителя по време на изпълнение на неговата професия в рамките на институцията и през работно време.

"Culpa in organizzando" в училище

Наблюдението трябва да бъде осигурено в рамките на училището, а също така и извън класната стая.

Ръководството на училището трябва да гарантира, че учениците са адекватно ръководени в рамките на самата институция. Организацията (например ad hoc offices, съвети и т.н.) не може да предотврати училищния тормоз. Това може да се сметне за пропуск от страна на организацията "culpa in organizzando".

2. Правителствени мерки

През 2006 г. министърът на образованието Джузепе Фиорини даде общите насоки и действия на национално ниво за предотвратяване и борба с насилието:

Целта на настоящата директива е предотвратяване и борба с насилието, физическото малтретиране и психическия тормоз, засилване ролята на учителите, училищни ръководители, технически персонал и сътрудници.

Отговорността за намиране решение на проблема с насилието е поверена на всички лица (учители, ученици, родители), посредством ефективно сътрудничество в рамките на образователната система, с цел развитие на ценностната система и поведенчески умения на учениците.

Всяко училище ще има за задача да търси най-подходящата стратегия и ефективно гражданско обучение с цел предотвратяване на трудностите, задача, която може да бъде отразена в ПОФ-основен документ за автономните училища.

Директивата предлага стратегически план за борба с това явление, който да се прилага на всички нива.

На национално равнище- осигуряване на обществена кампания и разнообразна информация, адресирана до всички заинтересовани лица; предвиждане на действия, насочени към всяко училище, отговарящо на нормите за развитие на учениците, едновременно по отношение на заострено внимание към явлението и на информация, предполагаща правилно отношение към насилието от подрастващите.

През 2009г. министърът на образованието Мариастела Гелмини организира програма, включваща:

Инсталиране на камери в училищата и извън тях, с цел наблюдение на учениците и превенция на все по-зачестилите актове на насилие.

Образователен проект срещу насилието-подготвителна работа с цел привличане на учители и директори за споделяне на опит.

Да се направи точна оценка на поведението на учениците.

Да има по-строги мерки за оценяване на поведението на учениците.

Семействата трябва да бъдат постоянно включени.

4.3 България

Темата за насилието в училище е много актуална в наши дни. Днес този въпрос се поставя с особено голяма острота. Обществото е шокирано от рязкото увеличаване на **агресивните прояви на учениците, които в някои случаи** завършват с крайности – убийства. За съжаление агресията в училище се увеличава все повече и повече. Медиите постоянно ни заливат с информация по темата. Насилието в българското училище се разраства, това е видно за всички и обществото трябва да реагира.

Насилието от ученик над ученик, нападенията над учители, насилието над ученици от учители, нанасянето на щети на училищната собственост - всичко това са проблеми, засягащи не само България, а и целия свят. И именно поради факта, че става често срещано явление, има опасност насилието в училище все повече да се приема като „нормално нещо“. А тези, върху които то се упражнява, да живеят в постоянен страх.

Насилието в училище има няколко проявления. То може да бъде психически тормоз и малтретиране, физическо насилие, побой, сексуално насилие, дори агресия, при която се използват оръжия

Каква е статистиката в България?

В последните години се наблюдава обезпокоителна тенденция за увеличаване на случаите на сексуално насилие над деца. Най-голяма е групата на децата между 14 и 18 години /48%/, които са следвани от децата на възраст 7-13 години /33%/ и тези между 2-6 години /19%/.

Агресията в училище в проценти:

- Процентът на насилниците в даден клас е близо 4 на сто
- Близо 60% от насилниците имат проблеми с правосъдието, след като излязат от училище, а 40% показват склонност към опасен рецидив
- Коефициентът на насилие в училище у нас е между 25-27% при средно 20 в Европа
- Голяма част от проблема с тормоза идва от родителите, които настройват децата си да отвръщат на насилието.
- 25 на сто от децата ежедневно отиват със страх на училище, сочат още данните от изследването
- Най-малко 30% от децата влизат в първи клас с готови агресивни модели,
- Увеличава се броят на самоубийствата на деца в училищна възраст - всяка година се губят около два класа - 60 деца.
- Напрежението и постоянната агресия сред учениците създават бъдещите "неудачници" в обществото - част от тях са насилниците, друга - потърпевшите. Най-честата форма на насилие между учениците е свързана

с удари, обиди, дразнене, разпространение на клевети и клюки, настройване на други деца срещу жертвата и вземане на чужди вещи

- Близко 25% от третокласниците признават, че обидите, заплахите, откровените клевети и лъжи по техен адрес в интернет са част от ежедневието им.

- 54% от учениците са били свидетели на насилие и агресия в увеселителни заведения, дискотеки и компютърни зали.

- Всяко 10-о дете обект на лоши намерения

- 70% от българските ученици признават, че в училището им е имало случай на агресия, а 55% лично са били обект на насилие

Статистиката за януари 2011 г. от обажданията на Националната телефонна линия за деца сочи, че децата търсят консултации и решения на семейни проблеми, споделят за физическо, психическо насилие или пренебрегване от страна на родителите или други роднини.

Общо 56 са подадените сигнали за насилие, като при 6 от тях става дума за сексуална злоупотреба

През януари 2011г. експертите са провели 1018 консултации и са подали 21 сигнала за деца в риск към отделите „Закрила на детето“. Тези сигнали са за физически и психически тормоз, negliжиране или експлоатация на деца с цел просия.

През същият месец в 35 обаждания децата са споделили, че в миговете, в които им се струва, че решение на емоционалните или семейните им проблеми няма, са мислили за самоубийство. Най-много – 664 деца и юноши, са търсили консултации, свързани с емоционални проблеми – затруднения във взаимоотношенията с връстниците, конфликти между приятели, романтични проблеми като несподелена любов, тревожност, ниска самооценка, следвани от насилието и семейните проблеми.

Запазва се тенденцията около 80% от обажданията да са от тийнейджъри, като 48% са момчета, а 52% са момичета

Факторите, които дават най-голямо отражение върху децата идват от семейството - 82.2%. По-съществените от тях са: занижен родителски контрол, криза на семейството, липса на семейство, проблеми в отношенията, нарушени емоционални връзки, липса на обич и внимание към детето, отчужденост, безсилие на родителите, родителска некомпетентност, нисък родителски капацитет, незадоволени потребности на децата, ниска култура и липса на интереси, прекалена свобода на децата, лош пример от родителите, прекалено високи изисквания и очаквания към децата и много други.

- Медии и Интернет - 41.7%
- Обществото като цяло - 36.8%
- Личностни и психологически фактори - 22.9%
- Фактори, свързани с училището - 20.4%
- Приятелска и неформална среда - 14.7%

- Фактори, свързани със свободното време - 5.4% (недостатъчно извънкласни и извънучилищни занимания, употреба на алкохол и наркотици като норма за прекарване на свободното време, посещение на дискотеки и нощни заведения и други).

Видове насилие:

Физическо насилие; Психическо насилие; Сексуално насилие; Сексуална експлоатация; Пренебрегване; Кибернасилие;

Интернет е най-масовата „бавачка“ на децата у нас. Статистиката показва, че хлапетата прекарват по най-малко 3,5 часа на ден онлайн. През уикенда времето стига до 5 часа, а най-лошо е положението през ваканциите, когато тийнейджърите седят пред монитора най-малко по 6 часа. Най-предпочитаното време за сърфиране на младежите е между 17 и 24 ч., което пък поставя въпроса за родителския контрол.

Според психолози **кибернасилието** настъпва в родните училища и се разпространява изключително бързо. Десетгодишните вече го познават, но твърде вероятно е да се открие дори сред по-малките. В четвърти и пети клас има леко снижаване на виртуалната агресия до към 15%, вероятно заради разширените интереси на децата. Но в седми клас тя скача двойно и достига до 30%.

Насилието в мрежата има ръст с 7% през 2010г. За същия период броят на хлапетата, които се приемат за негова жертва, е нараснал от 21,1% до 28,4%. Като агресори или извършители на киберторомоза се разпознават вече 29% от учениците. След като близо 80% от тях твърдят, че наблюдават редовно насилие в училище, заплахите в интернет са направо скромни.

Почти 1/3 от насилието сред децата вече е в кибер пространството, скрито зад анонимността и безразличието, но също толкова болезнено.

Според **проучване на УНИЦЕФ и Дружество на психолозите в България**, 23% от учениците на възраст 10-14 г. казват, че са били подложени на кибертормоз поне веднъж през последната учебна година.

При 14 годишните **почти 1/3 от тормоза в училище става по мобилните телефони и през Интернет.**

13% от учениците са си признали, че са използвали кибертормоз срещу друг човек поне веднъж през последната година, и 3% казват, че им се случва да го правят всяка седмица.

Най-честите форми на кибертормоз са: **пускане на клюки** през социални мрежи (56% от случаите); обидни обаждания по GSM (56%); **заплашителни SMS-и** (49%); пускане на неприлични или фалшиви снимки (39%) и др.

Програми и примери за борба срещу насилието:

1. Всяка година Държавната агенция за закрила на детето е работила с 1500 случая на насилие.

- При 77,6% от тези случаи се касае за насилие в семейството;
- 35,7% от децата, с които е работила ДАЗД са жертва на физическо насилие,
- Най-много случаи на насилие над деца са в София;

2. Кампания „ Виж ги, Чуй ги, Разкажи!“

Въпреки че липсват изследвания върху процента на родителите, които използват физическа сила при възпитанието на децата си, случаите на насилие дават основания да се твърди, че боя с възпитателна цел е съществуваща практика в българското семейство. Понякога, както наличната статистика показва сценария е по-драматичен и в резултатът се стига до сериозно нараняване на детето, и дори до смърт. Когато трагедията вече е факт, често става ясно, че много хора са знаели, че детето е насилвано, но никой не е предприел никакви спешни мерки. Докато децата са напълно зависими от родителите си, те се чувстват безпомощни, когато преживяват насилие в семейството си и не могат да потърсят защита. Затова в много случаи безопасността на децата зависи от други възрастни. **С кампанията „ Виж ги, Чуй ги, Разкажи!“** апелираме за незабавната реакция от страна на възрастните, когато разберат, че има физическо насилие над дете.

3.Какво е "Училище без насилие"

Какво означава „Училище без насилие“ Проектът „Училище без насилие“ е българският вариант на най-ефективната „анти-буллинг“ програма в света – тази на норвежкия психолог Дан Олвеус. („Анти-булинг“ се наричат програмите насочени срещу насилието и най-вече срещу тормоза в училище.) Нейната ефективност е толкова голяма, че в различни варианти тя е въведена в повече от петдесет страни от всички континенти. Основната идея на тази програма е, че е невъзможно да се справим с тормоза между децата в училище, без обединените усилия на родители, учители, деца и обществото като цяло. Това обаче става на принципите на строги норми и ограничаване на неприемливото поведение на децата, чрез последователност в прилагането на ненаказателни, нефизически санкции за нарушаването на правилата и чрез активно включване на възрастните в ролята им на авторитети и ролеви модели.

В България, тази програма стартира през лятото на 2007 г. с финансовата помощ и по инициатива на УНИЦЕФ, с подкрепата на Софийска община, ДАЗД и министерството на образованието. От началото на 2009 г. УНИЦЕФ предостави ръководството на проекта изцяло на Дружеството на психолозите в България.

4. Програма „Безопасен интернет“ на Европейската комисия

Програмата на Европейската комисия за осигуряване на по-сигурна Интернет среда за децата е продължение на успешната програма „По-сигурна Интернет среда плюс“ от 2005-2008 и Плана за действие за по-сигурна интернет среда от 1999-2004. С бюджет от 55 милиона евро се включват и

новите комуникационни услуги от Уеб 2.0, като социалните мрежи с цел борбата не само с нелегалното съдържание в Интернет , но и с вредно съдържание като тормоз и насилие. Новата програма цели да създаде база от знания относно рисковете за децата и нови тенденции на онлайн поведение.

Фондовете по програмата са насочени към повишаване общественото съзнание да се осигури публичност на мрежата от горещи линии, на които могат да се съобщават незаконни и вредни съдържания, материали с детска порнография, онлайн престъпления или кибер тормоз; насърчаване на инициативите за саморегулиране в тази област, включване на децата в създаването на по-безопасна онлайн среда, създаване на база знания относно новите тенденции в използването на онлайн технологии и техните последици в живота на децата.

5. Не затваряй очи, когато твой съученик е подложен на унижение!
Не затваряй очи, когато по-слабите имат нужда от твоята помощ!
Не затваряй очи, когато станеш свидетел на насилие!

Знаеш прекрасно каква е тази кампания. Нека и тук ѝ отделим подобаващо внимание.

Защо е създадена? Защото в училищата се случват ужасни неща и ти вероятно добре знаеш за какво става дума. Недопустимо е деца да бъдат малтретирани, недопустимо е силните да раняват по-слабите. "Не затваряй очи" е тук да помогне на всички жертви на училищното насилие.

6. Примери за положителни действия е разработването на учебници за безопасно използване на интернет. Книгата е с конкретни примери и методически съвети към училищните педагози, за това как да разговарят на тази тема с децата и как да се дадат ясни примери и конкретни случаи. Освен това Сдружение „Детство без сълзи“ разработва няколко позитивни дейности като:

- а) семинар на тема „Деца- нарушители и жертви“
- б) доклад на тема „Оптимизиране на методите за защита правата на децата, жертви и свидетели на престъпления, участници в законодателни дела“.

Не на последно място, за да се изправи срещу насилието в българските училища, ученици от гр. Плевен са разработили декларация срещу агресията. От това може да се заключи, че не само възрастните, но и децата са загрижени по отношение на този голям проблем. Нещо повече, това не е само желание за превенция на формите на насилие, но е реална мярка за привличане на държавата и общественото мнение. Поради тази причина, ние като български граждани сме горди с нашите деца, които в много отношения мислят и действат по-добре отколкото възрастните.

Какво могат учениците да направят:

- Помагайте на другите ученици да разберат, че обидите и неприличните прякори са неприемливо поведение и помнете, че всеки има право да се отнасят с респект към него.

- Отклоняйте нападките на насилниците и помагайте на други насилвани деца. Обърнете се към учител или друг възрастен ако това се случи.
- Събирайте се и говорете с приятели относно насилието и давайте примери за избягването му.

Родителите трябва да:

- Дискутират примери на насилие със своите деца и да им помагат да разберат последиците от насилието.
- Обсъждат модели на подходящо поведение.
- Да наблюдават детето си за промяна в поведението.

Правителствени мерки

Държавата защитава децата от каквито и да било физически и морални посегателства, както и от безразличие спрямо тях. „Правата на детето“ (1990), Център на ООН за човешките права

„Семейството, майчинството и децата са под закрила на държавата и обществото.“

чл. 14 от Конституцията на Република България

Република България гарантира живота, достойнството и правата на личността и създава условия за свободно развитие на човека и гражданското общество. чл. 4 ал. 2 от Конституцията на Република България

„Развитието на децата и защитата на техните права е национален приоритет...“

Национална стратегия за детето 2008 – 2018

Правото на детето на закрила срещу насилие е дефинирано в чл. 11 на ЗЗД.

http://www.safenet.bg/index.php?id=1386&art_id=15400

<http://www.vesti.bg/index.phtml?tid=40&oid=998495>

http://frognews.bg/news_15865/Daskaloto_balva_agresiiia_na_kilogram/

<http://www.sacp.government.bg/novini/2011/02/10/decata-spodelyat-za-psihichesko-i-fizichesko-nasil/>

<http://www.vesti.bg/index.phtml?tid=40&oid=3613311>

<http://www.unicef.bg/en/campaigns/view/vij-gi-chui-gi-razkaji>

<http://www.safenet.bg/index.php?id=1370>

<http://nezatvarqiochi.hit.bg/index.html>

file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/Desktop/Maggie%20Pen%20eva/February/STOP@BULL/Teenspot_bg%20-%20%25CD%25E0%25F1%25E8%25EB%25E8%25E5%20%25E2%20%25F3%25F7%25E8%25EB%25E8%25F9%25E5%202.htm

http://catalog.iga-bg.org/projects_iga/oak/indexa.html

4.4 Естония

На база на проведените научни изследвания на тема „Насилието над децата вкъщи и в училище в региона на Балтийско море“, както и други аналогични изследвания по този въпрос , може да се приложи следната информация по отношение на насилието в Естония:

- Няма разлика между градските и селските училища, когато става дума за разпространяване на насилие. Най-голямо разпространение на насилието се наблюдава в институциите, които са социално изолирани, като например специализирани училища и такива за деца с умствена изостаналост.

- 13 процента от учениците в естонинските училища са били обиждани, а шест на сто са били удряни или малтретирани, 1,5 на сто са били пребивани и 4 на сто отчитат някакво неопределено насилие.

- Проучването обхващащо, 1800 ученици от 7 до 9 клас , показва че 20 процента от момчетата са били обект на насилие по време на учебната 2009-2010 година. Процентът на момичета, жертви на насилие, е по-нисък. Най- високият процент на жертвите на насилие е сред най-малките- 31 процента.

Законова рамка:

- Няма специален закон срещу насилието.

- Основните училища и гимназиите декларират, че „училището трябва да осигурява психическа и физическа сигурност на учениците и да защитава здравето им по време на престоя в училище“. Освен това процедурата по уведомяване за инциденти, застрашаващи умствената или физическата сигурност на учители или ученици, трябва да се определя от вътрешния правилник на училището.

- Как тези вътрешни правила за справяне с тормоза и други видове насилие зависят от всяко училище: в някои училища, във вътрешните правилници се споменават по едно- две изречения за насилието, докато в други училища има по-подробни правила и практики за справяне с този проблем.

■ В много училища, особено в градовете, училищата имат психолози и социални работници. В някои селски райони обаче няма такъв персонал на разположение. Много учители имат ограничен опит в това как да се справят с проблеми като дисциплина и насилие.

■ Според закона за социалното подпомагане, Министерство на образованието и науките, заедно с областния управител трябва да упражняват контрол върху училищата.

■ Училищата трябва да създадат учителски съвети. Според основните училища и гимназии, техните функции са свързани с анализиране и оценяване на образованието и вземане на решения за ръководене на училището. Освен това всички училища трябва да формират съвет на настоятелите, съставен от учители, местния общински съвет, родители и ученици. Функциите на съвета на настоятелството са свързани с мониторинг на образованието и подобряване условията на труд в училището. Повечето училища имат ученически съвети, които са повече или по-малко активни.

■ Представител на Министерство на образованието и науката признава, че функциите на съвета на настоятелствата и ученическите съвети не са ясни и че е необходимо изясняване на техните роли. Включването на повече родители в ежедневните дейности на училищата също би било от полза, според представителя на министерството.

Правителствени мерки

■ През 2003 година Министерство на образованието и науката прие стратегия за превенция и намаляване на училищното насилие за периода 2003-2006. Изпълнението на тази стратегия бе разпределено между различни институции на национално и местно ниво.

■ През 2007г. министерството покани на кръгла маса експерти в сферата на училищното насилие. Целта на тази среща беше да се предложат и да се обсъдят мерки за справяне с тормоза. Министерство на образованието и науката планира да представи план за действие през декември 2007г.

■ От 1996 г. Министерство на образованието и науката финансира неправителствена организация координираща системата за партньорска подкрепа в 70 средни училища. Целта на

партньорската подкрепа, е когато има конфликт в училищата, да предлага подкрепа на деца в нужда.

■ Министерство на образованието и науката също така финансира програмата „Мир и спокойствие в училище“, която до сега е била координирана от правителствената агенция „Център за работа с естонската младеж“. Целта на програмата „Мир и спокойствие в училище“ е да насърчи приятелската атмосфера в училище чрез сътрудничество между ученици и учители. Освен това, министерството е финансирало и други проекти, насочени към предотвратяване и намеса в случай на насилие и насърчаване толерантността сред младите хора.

Програма „Без насилие“

■ Естонският съюз за закрила на детето изпълнява няколко програми за борба с тормоза, често в сътрудничество с местните власти.

■ Намалява училищното насилие и тормоз в шест училища, чрез прилагане на учебен модел в рамките на цялото училище.

■ През 2008г. програмата срещу насилието бе инициирана в шест училища в Талин. През 2008г. са били проведени 76 учебни часа обучения. Методът е оценен и е установено, че е ефективен за намаляване на нивото на насилие.

- Семинари за ръководни кадри
- Обучения
- Използване на въпросник за оценяване на проекта

■ Разработване на ÜMM (Ühise Mure Meetod or Common Concern Methodology) на естонски и руски език, чрез семинари и обучения.

Обучението ÜMM включва занимания на участниците в него по предварително разработено за целта ръководство, както и два дни обучение, включващо теория и практически ролеви игри.

• Обучения на училищните колективи. Вместо планираните обучения в 6 училища, са проведени 9 обучения, като 3 от тях са планирани за 2009 година.

• Съвместен семинар за училищни колективи се проведе в Põltsamaa на 28-29 ноември 2008г.

- Обучение на надзорния орган в руско - езиковите училища.

■ Развитие на дейностите по програмата „Мир и спокойствие в училище“.

■ Програмата „Мир и спокойствие в училище“ е насочена към постигане на безопасна и благоприятна училищна среда за малки и големи, млади и възрастни.

- Съвместен семинар на Програмата „Мир и спокойствие в училище“

- Церемония при откриване на програмата „Мир и спокойствие в училище“

- Координация на вътрешната мрежа на програмата „Мир и спокойствие в училище“, както и участие в мрежата за международно сътрудничество.

- Нова страница на програмата „Мир и спокойствие в училище“ (www.koolirahu.eu)

■ Включване на млади хора с цел подобряване на достъпа им до информация. По-нататъчно развитие на методологията на социалния театър, организиране на обучения за ръководители, учители и младежи.

■ Информирание на обществеността чрез конференция относно социалната училищна среда.

■ Мотото на конференцията „ Училищния тормоз не е конкретно по вина на училището, той е широко разпространен социален проблем, който трябва да бъде адресиран до всички нива на обществото, училището и индивида“

■ Повишаване вниманието на младите хора по отношение на училищния тормоз и агресия. Печатни материали, информационни материали и лекции.

Лекции и семинари за училища и други институции -руско и естонско говорящи. Бяха изнесени 5 лекции в руско-говорящи училища и 11 в естонско- говорящи училища.

Препоръки за решаване на проблема с тормоза в естонските училища.

■ Председателят на Комитета по културни въпроси на естонския парламент отбеляза, че училищата се нуждаят от повече ресурси, като повече учители и помощен персонал, за да се справят с насилието.

■ Поради липса на средства, както и не достатъчно проявено разбиране на проблемите, тези ресурси все още не са осигурени.

■ В допълнение член на Парламента отбеляза, че е важно да се разбере, че насилието в училищата отчасти е в резултат на случващото се извън училищата, като бедност, растящи различия в доходите на естонското общество, а също така и факта, че страната заема едно от първите места с най-високи нива на консумация на алкохол в Европа.

4.5 Турция

В резултат на направен литературен обзор може лесно да се види, че тормоза е често срещан проблем в много страни. Тормозът в училищната среда влияе отрицателно върху чувствата и самоуважението на учениците, което води до загуба на чувство за отговорност и по-антисоциално поведение. Тормозът е най-разпространената форма на насилие в училищата и се отразява негативно както на училищата атмосфера, така и на развитието на личността на ученика ((Gün & Koç, 2006)

Общо 2 641 турски ученици на възраст 10-15 години (51% момчета и 49% момичета) са попълнили анкета за демографска и сравнителна скала на насилието (demographics and Peer Victimization Scale), както и въпроси, свързани с отношението на учителите към тормоза.

- Данните показват, че словесните атаки (31%) са най-разпространения вид, следвани от физическото насилие(24%), взаимоотношения (21%) и сексуални (8%). Също така бе установено, че момчетата са физически, словесно и сексуално по-насилвани от момичетата. Въпреки това няма значителна разлика между степента на насилие при момчетата и момичетата.

- По отношение поведението на преподавателите по-малко от половината от учениците (40%) твърдят, че учителите са знаели за насилието в техните училища. Също така учениците съобщават, че само 60% от учителите, които са знаели за насилието, са се намесили. Най-често използваната стратегия от учителите е устно предупреждение (43%), следвано от обсъждане на ситуацията (17%) и съобщаване на директора на училището (14%)(Ateş, 2010).

Според статията „ Наблюдение на степента на насилие в основните училища в Турция според различни показатели“: при анализ на връзката между начина на мислене и отношение на родителите и поведението на учениците-насилници, степента на физически тормоз от ученици, възприемащи негативно поведението на майките си, както и степента на физически тормоз, словесни атаки, изолация, слухове и насилие, от страна на ученици, които възприемат негативно отношението на бащите си, е много по-висока от при учениците, които възприемат поведението на родителите си положително.

Когато учениците не са приети, оценявани и уважавани от техните семейства, са по-склонни да развият по-агресивно поведение, за да изглеждат доминиращи и да бъдат по-уважавани от техните връстници. Освен това те могат да вземат като модел за поведение спорите между техните майки и бащи. Според проучване децата, извършващи насилие, се опитват да бъдат приемани от техните връстници чрез агресивно поведение, т.к. те са лишени от родителски интерес . (Dölek, 2001)

Освен това, когато турските преподаватели се намесват в случаи на насилие, те са по-склонни да използват един пасивен подход (т.е. устно предупреждение). Само една пета от учителите правят сериозни усилия да създадат дългосрочна промяна, като обясняват на учениците последиците от тормоза. Факт е, че учителите често използват заплахи или телесни наказания като метод за въдворяване на дисциплина в турските училища. (Sumer-Hatipoglu & Aydin, 1999).

Процент на местата, където е налице насилие според цялата извадка:

Места	Проценти
В училищната стая	66
В двора	53
В коридора	41
В столовата	37
В тоалетните	27
Пред входа на училището	25
В съблекалните	17
В салона	7
В училищния автобус	7

(Ateş, 2010)

Констатацията, че голяма част от тормоза се извършва в относително по-достъпна среда, показва, че учителите могат реално да бъдат обучени като активни участници при разпознаване, реакция и предотвратяване на инцидентите с насилие. В действителност, много училищни администратори и съветници смятат, че тормозът/насилието става широко разпространен проблем в турските училища.

Въпреки това, има недостиг на информация по отношение на разпространението, видове и фактори, свързани с тормоза между децата в турските училища. Ограничените налични данни показват, че 7-35% от турските деца и юноши участват в тормоза като побойник, жертват и/или двете (Alikasifoglu & Karci, 2004). Настоящото изследване има две основни цели. Първата цел бе да се проучи преобладаващите видове насилие сред турските ученици и да се разбере средата, в която се извършва тормоз. Разликите между половете също са от значение. Втората цел е да се

проучи начина на възприемане от турските ученици позициите на учителите спрямо насилието и стратегиите, използвани от тях стратегии.

Според проучване на Kuşgözoğlu:

- 80-98% от децата и подрастващите са изложени на физически наказания.
- 30% от тях са бити с определен инструмент.
- В Турция има побой в 40% от 711 училища и при 30% от тях се движат с пръчка в ръка (The Survey of BM Global Violence).
- В 18% от училищата учениците отправят заплахи и атаки към учители и директори.
- В 31% учениците са проявявали агресия и насилие пред учителите.

В 15.3% има нападения с нож и пистолет.

- На всяко 6-то от 100 училища е налице директна злоупотреба с наркотици.

Използването на новите технологии, интернет (електронна поща, чат стаи) и мобилни телефони рязко се е увеличило през последните години. Особено сред децата и младите хора използването на технологични инструменти и оборудване е широко разпространено. Въпреки че много учители и в момента отчитат проблема с тормоза в училище, малцина са наясно, че учениците са подлагани на тормоз чрез електронна комуникация.

Нагледна статистика за кибер насилието

	Не	Да (веднъж или повече)
Извършвали ли сте кибер насилие?	80,4%	19,6%
Били ли сте някога обект на кибер тормоз?	56,2%	47,8%
Някога скривали ли сте самоличността си в Интернет?	44,5%	55,5%

(Dilmaç & Aydoğar, 2010)

Този анализ показва, че 19,6% от учениците са заявили, че са извършвали тормоз в кибер пространството най-малко веднъж, а 56.2% са заявили, че са били обект на тормоз в кибер пространство най-малко веднъж. Освен това, 44,5% от учениците съобщават, че са скривали своята самоличност онлайн.

Законови рамки:

Участниците в симпозиум на тема 1. Насилието и училище: "Насилието над деца и мерки, които следва да бъдат взети в рамките на училищата и околната среда," организиран със съдействието на УНИЦЕФ и

Министерството на образованието, Главна дирекция на ОУ, Представители на държавната агенция, учени, неправителствени организации, ученици и родители дефинираха отношението си в следните точки:

- Не трябва да има насилие в света на детето
- Участието на децата трябва да бъде обезпечено чрез развитие на стратегии за превенция срещу насилието
- Всяка област на обществото има задължения и отговорности по отношение превенцията от насилие в училищата и около тях.

В тази връзка, от държавните институции и организации се изисква да осигурят цялостно информиране относно средствата за превенция от насилие, да мобилизират човешки и материални ресурси, необходими главно за работа с деца на държавни служители, разкриване на прояви на насилие, както и за намиране на решение за осигуряване на подходящо обучение, осигуряване на координация между всички отговорни страни срещу насилието над деца във всичките му форми.

Новините във виртуалните и печатни медии показват, че насилието, агресията и тормоза в нашите училища са се увеличили. Министерството на образованието създаде родителска комисия и пушна циркулярен бюлетин, като някои от целите са:

- В градските структури могат да бъдат намерени социални заведения, в които да се създадат различни дейности за младежи от различни възрасти.
- Създаване на бюджет за тази цел, като неговото въздействие и резултати да бъдат видими.
- Създаване на безплатна телефонна линия „Ало, насилие“ за цялата страна, обслужвана 24 часа .
- Задължителното образование трябва да бъде премахнато за 11 клас
- Училищните програми „ Майка-Баща“ предоставящи обучение за семейства, образование на деца и методи за отглеждане на деца, трябва да бъдат разпространени и да бъде създадена институционална инфраструктура.

Въз основа на подписания „Протокол за сътрудничество за приемане на защитни и превантивни мерки за осигуряване на безопасна училищна среда“ между Министерството на вътрешните работи и Министерството на образованието, е съставен протокол за „Проект полицейско училище“, съвместно от Дирекция „Сигурност“ в Анкара и Дирекция за Национално образование.

Цел на Протокола: Да защитим нашите деца от всички видове вредни навици и да се осигури обучението им, целящо баланс между добро физическо и духовно състояние.

За тези цели са необходими следните условия:

- Създаване на безопасна училищна среда;
- Предотвратяване на възможни прояви на насилие;
- Често наблюдение на обществените места, зад и около училищата;
- Превенция на извън училищни фактори, смущаващи учениците, училищната администрация, учителите и друг персонал, които са заплаха за тяхната сигурност, образование и обучение ;
- Определяне на сегашното състояние на сигурност и увеличаване на защитните и превантивни мерки за сигурност;
- Превенция на „хулиганството“ в училищата;
- Премахване на родителските притеснения относно сигурността в училище.

Местни мерки

Получените резултати и дейностите по проекта „Стоп на тормоза“ са включени в Menderes Town National Education Directorates' strategy и плана за действие за намаляване и превенция на насилието в системата на образование.

- 1. Стратегическите цели на плана за действие:** Осигуряване достатъчна осветеност в училищата и около тях, вземане на необходимите предпазни мерки за безопасност, като създаване на връзка между служителите и камерите за наблюдение с цел по-безопасна училищна среда.
- 2. Обезпечаване на безопасна училищна среда,** повишаване на информираността на учениците и родителите относно насилието и кибер насилието, разумното използване на интернет предпазване от кибер престъпността. Развитие на положително отношение и чувство за отговорност у рисковите ученици чрез социално-културни дейности.
- 3. Предотвратяване и намаляване на насилието в образованието в** Развитие на положително отношение и чувство за отговорност у рисковите Обезпечаване на безопасна училищна среда, повишаване на информираността на учениците и родителите относно насилието и кибер насилието, разумното използване на интернет предпазване от кибер престъпността. Развитие на положително отношение и чувство за отговорност у рисковите ученици чрез социално-културни дейности.

Предотвратяване и намаляване на насилието в образованието в Menderes Town National Educational Directorate.

Стратегија и план за дејствие за учебната 2010-2011 година.

Activities	1	2	3	4	5	6	Responsible Institution	Supporting Institution
1. Lighting of the school gardens and providing security by cameras.							Menderes Town National Educational Directorate and Schools	District Governorship, Menderes Town National Educational Directorate, GEDAŞ, Municipality
5.1. Identifying the schools which do not have security camera system.							District Governorship, Directorates of Schools	District Governorship
5.2. Supplying of the security cameras.							District Governorship, Directorates of Schools	District Governorship
5.3. Lighting of the school gardens and the gardens close to the schools.							District Governorship	District Governorship, GEDAŞ, Municipality
6. Identifying the children under risk (development and environmental risks) and directing them to social activities.							Directorates of Schools, Teachers	
6.1. Planning of social activity programmes							Directorates of Schools	
6.2. Implementation of the social activity programmes							Directorates of Schools	
6.3. Reporting the activities and the number of the students that participated to the activities							Directorates of Schools	
7. Consciousness development activities on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							District Governorship	Directorate of Security
7.1. Preparation of the seminar program							District Governorship	Directorate of Security
3.2. Training of the teachers and computer formators on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							District Governorship	Directorate of Security
3.3. Organizing seminars for parents on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							Directorates of Schools, Mentor Teachers, Computer Formators	
3.4. Organizing seminars to the 6th,7th,8th and 9th year students on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							Directorates of Schools, Mentor Teachers, Computer Formators	
3.5. Preparing and delivering brochures on violence, cyber violence, consciousness in internet using and cyber crimes.							Menderes Town National Educational Directorate, Directorates of Schools	
3.6. Preparing and reporting verification documents regarding to the organized seminars (records, photos, signature lists)							Menderes Town National Educational Directorate, Directorates of Schools	
8. Meetings with school contact persons							Menderes Town National Educational Directorate, Directorates of Schools	Directorate of Security
9. Performing theatre for parents and students on violence and cyber violence							Menderes Town National Educational Directorate	Municipality

Исползвана литература:

1. Alikasifoglu, M., Erginoz, E., Ercan, O., Uysal, O., Kaymak, D. A., & Ilter, O. (2004). "Violent behavior among Turkish high school students and correlates of physical fighting". *European Journal of Public Health*, 14, 173-177.
2. Kapci, E.G. (2004). "Bullying type and severity among elementary school students and its relationship with depression, anxiety and self esteem." *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 37(1), 1-13.
3. "Examining Victimization in Turkish Schools" Aysun Dogan Ates*, Bilge Yagmurlu, *European Journal of Educational Studies* 2(1), 2010
© 2010 Ozean Publication.
4. "Observation of peer bullying in Turkish primary schools according to different variables" Mustafa Sahin , Serkan Volkan Sarı Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education, 61300, Trabzon, Turkey
5. Gün, N. and Koç, S. (2006). "Self- esteem: What is your rating among priorities?" İstanbul: Kuraldışı Publishing.
6. Dölek, N. (2001). "Investigating the bullying behaviours among primary and secondary school children and "the efficiency of bullying prevention program." Unpublished PhD Thesis, Marmara University, Institute of Educational Sciences, İstanbul.
7. Sumer-Hatipoglu, Z., & Aydin, G. (1999). Incidence of violence in Turkish schools: A review. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 21, 335-347.
8. Values as a Predictor of Cyber-bullying Among Secondary School Students Bülent Dilmaç, Didem Aydoğan, *International Journal of Social Sciences* 5:3 2010
9. "Gençlik ve Şiddet" SHU Tülin KUŞGÖZOĞLU, Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği, Ankara 2007

